

Na hlubinu...

Ve stálém shonu a neklidu mívá lidský život, často i život těch, kteří vzhlížejí vzhůru jako k cíli své cesty. Mnozí z nás pracují horečně, snad i pro to, co nazývají „svatou věcí“; krásná jest práce, vznešený hoj pro Boha, leč, nemá-li bojovník zeslábnouti, třeba, aby se stále sílil. Dlouhý boj vyčerpává a unavuje, mnohé i znechucuje. A proto nutno, si stále představovati Toho, pro něhož bojuje, aby jej lépe poznával. Neboť, co lépe známe, více milujeme a pro poznáný velký ideál i krev prolijeme.

Musíme stále dotýkati se božského a tím nabudeme sil, že se staneme nepřemožitelnými. Těžký zápas má peklo s bojovníky, z nichž vyzářuje božské světlo. A takový bojovník více vydrží a neklesne unaven. Únava jej nepřemůže, neboť zná hlubiny nevyčerpatelné, kde pije dychtivě sílu a zmužilost a lásku. Bůh jest tou hlubinou a duše, která se ponoří do něho, žije v něm a může vše s Bohem a neumírá. Kristova nauka jest tou hlubinou a v ní čerpá duch hledající světlo, jímž zaplaší temnoty, které se snaží jej děsiti. Hlubinou jsou svátosti církve, z nichž pila staletí nápoj velikosti, všem, kteří v roztoužení přiklonili k nim žíznivých rtů.

Život náš jest plavbou a tak máme na vybranou. Zajeti na hlubiny Boží a načerpati v hlubinách života, světla a velikosti, nebo dáti se zmítati vichry po mělčinách, kde loď ztroskotá a kde zmíráme, protože mělčiny duši nenasytí. A čím hlouběji zajedeme a dychtivěji budeme píti z těchto hlubin, tím více porosteme v Bohu, neboť Bůh jest Život a ti, kteří ho mají, pevně a sladce, rostou a stoupají. Tedy paradoxa — abychom stoupali, ponořme se hloub a hlouběji do Boha, do jeho pravd a prostředků tekoucích z jeho otevřené dlaně. Čili — prohlubme svůj náboženský život. Nespokojme se jen s životem dobrým, snažme se býti lepšími a lepšími, den ze dne více milovati dobrého Boha, lépe ho poznávati a vděčně využívatí jeho darů, jimiž nás přitahuje.

To chceme, to účel nového časopisu. Chceme podávati soustavně nauku duchovního života, i když nebudeme ještě ze začátku zatěžovati výlučně vědeckým aparátem, ukazovati velkého a dobrého Boha, zopakovati povinnosti k němu, učiti o ceně svátostí a milostí, ukazovati bratry, kteří se na hlubinách stali velkými a svatými. Budete slyšeti o všech prostředcích prohloubení duchovního života. Můžete podávati dotazy a pochybnosti (značkované) a odborníci v duchovním životě Vám na ně odpoví. Konečně tu poznáte i nejnovější příslušnou literaturu, kterou budeme soustavně zaznamenávati a oceňovati.

Nuže, podejte nám ruku a pojďte s námi.

Na Hlubiny!

R.

Kněžím: Hodláme přikládati ke každému druhému číslu přílohu určenou jen kněžím. Chceme v ní podávati náměty a zásady duchovního života pro život kněží vlastní a pro vedení duší jim svěřených. Prosíme, aby nám bylo sděleno, kdo si přeje přílohu. Laikům vůbec nebude vydávána. Pro kněze žádající si přílohu zvýší se předplatné o 3 Kč.

Z Á S A D Y

Lačníme...

P. Silv. M. Braitó O. P.

Bůh nás stvořil pro sebe, tedy on je naším ústředním cílem. Kdo dosáhne tohoto svého cíle, jest blažen, kdo je na cestě dobré k němu, je šťasten; kdo bloudí mimo, nedosáhl předmětu jej vyplňujícího. Duše však nedá si zcela zakaliti vědomí o ústředním cíli. Duše i nejvlastnějšího křesťana zná tento cíl. A tak, poznavše pravý cíl, jeho velikost a

bohatství a srovnávající, co nám přinesou tyto kroky mimo cestu, jsme zalíváni smutkem. Nevyplnění a prázdnota vsunou se do ducha. Běda duši, která se snaží zaplnit zdánlivými hodnotami, hodnotami, které nás nadobro odvádějí od našeho cíle. Taková duše poletuje jako motýl s květu na květ, všude, kde se na ni usměje křiklavý květ, usedne a saje sladký jed. Nakonec potom z toho všeho duch dostává závrať, a dává výplody vzteku a zoufalství a napíše v Anatolovi France, že největší službu světu prokáže, kdo vezme jednou trochu dynamitu a vyhodí ten svět do povětří... A není divu... Zdánlivé hodnoty, za kterými se žene duch hmotařský, požívačný a sobecký, nejsou s to vyplnit hluboké propasti lidského nitra. Jenom v ní ještě více rozněcují hlad.

Náš rozum může nasytit jen pravda. Klam, blud, znehodnocují duševní schopnosti, pravda částečná jej nevyplní.... Rozum, okusiv z lahodné číše pravdy, chce pít víc a více a čím více pije, tím větší žízeň v něm vzrůstá. Jen pravda velká, celá naplní duši, kterou Bůh otevřel a milostí svou povolal k blaženosti v uchopení Pravdy.

Naše vůle jest otevřena pro dobro, avšak ne pouze pro to, či ono dobro, pro dobro částečné a pomíjející, nýbrž pro dobro vůbec, které jest nekonečné. Jiná dobra na okamžik ukojí žízeň po náplni, nevyplňují však dokonale, zasypávají jen jednu jamku, propast však duše, toužící po nasycení zůstává stále otevřená a volá a pláče hladem. Pozemská dobra nedovedou ukojit naši touhu, protože nejsou naším ústředním cílem. Neboť v dosažení ústředního cíle spočívá naše blaženost. A tato blaženost musí býti dokonalá, protože by to nemohlo býti ústředním cílem, co dosaženo nechává ještě mezeru k vyplnění. A proto, když částečná dobra jsou tak neúplná, nejsou naším posledním cílem. (Čti: Sv. Tomáš Aqu: Summa I.IIae q.a art. 7. a 8.)

Z toho pro nás plyne několik závěrů! Nač se tak vášnivě shánět po dobrech, která nemohou, nikdy nemohou nás vyplnit? Proč jimi zatěžovati svůj rozlet ke štěstí úplnému a naprostému? Jednou se proti nám samým postaví vlastní prázdné nitro a bude na nás volati jako na svého vraha a vy budete před ním státi bez omluvy, neb jste sami cítili nedostatečnost náplastí, které jste hledali pro své rány. Dříve či později i vy přijdete ku přesvědčení, že vše na světě jest marnost nad marnost; leč dodejte též s Tomášem z Kempen: „kromě Bohu samému sloužiti“. Jen v něm, jen v Bohu jest vše, po čem dychtí naše duše. Nuže, dejte, co jí patří, dejte jí jejího Boha. V jeho sladkém náručí nalezne rozum pravdu, která se nemylí a která neklame, vůle bude vyplněna dobrem nekonečným.

Bůh jest nejlepším, nejžhavější touhy hodným dobrem, a tento Bůh přijal nás za své děti a zjevil se nám, určil nám Synem svým cestu k sobě a volá nás k patření na sebe. Hledáme dychtivě pravdu, hle, u něho je celá; jinde jsou jen odlesky její, žízňme po dobru, a on jím jest a jím vše ostatní jest dobré.

Nuže, vrhněme se do loktů tohoto Otce, Boha, Dobra nejlepšího a Pravdy největší. Snažme se den ode dne jej více poznávati a lépe milovati, až do té chvíle, kdy naše celé bytí se změní v klanění, vidění a lásku, a nepokoušejme se odpovídati na svou touhu po štěstí, shonem po sladkostech, které hořknou v ústech a duši plní zoufalou prázdnotou. Nechtějme, aby naše lačnění bylo lačněním bezútěšným, příšernou nocí marností se zmítajícím, nýbrž lačněme a žízňme po Bohu živém, neb takové blahoslaví Pán, když dí: Blahoslavení, kteří lačňejí a žízňejí... Lačňme, ale nedejme duši požívat zemi, lačňme a proto jí dejme — Boha!

U vyschlých cisteren.

Dr. Bedřich Vašek.

Nad starou knihou lékařskou skloněn sedím: švabachový tisk, šedý režný papír, ohmatané kraje na listech. Sedím a čtu. Návod k léčení. Chytrý byl na svou dobu ten, kdo knihu psal! A vzpomínám, kolik již nad ní lidí sedělo, jako sedím nad ní teď já! A zabořili do knihy svůj zrak a zahloubali se do jejích rad a pak ji zavírali a železné sponky zapínali a vstali, a když ji nesli do staré skříň, jako drahocenný poklad na rukou ji tam nesli... A kolik lidí chorobou spoutaných přišlo sem, ke dřívějším majitelům knihy, aby si vyprosili ve svých strastech radu z této knihy...

Ty stará kniho lékařská, kolik pohledů kdysi bylo k tobě upřeno, toužebně a nedočkavě? K tobě, jež jsi byla pro ně studnicí moudrosti a naděje...

Dnes? Stará kniha lékařská, pro koho ty bys byla ještě studnicí naděje? Starožitnou památkou, to jistě ano. Ale to je také vše. Studnicí však naděje? Studnicí lékařské moudrosti?! Ach, jak se tehdy ten náš lékař usmíval oné staré naivnosti, když přišel k nám, a když knihu jsem mu ukázal a četl na nejhmatanějších stránkách předpisy, jak léčit jednotlivé nemoci!... Jak se jen tak divně usmíval! Co si myslil?!

Ty stará studnice lékařské moudrosti, cos znamenala kdysi? A co znamenáš dnes? Máš cenu pro lékaře, ale jen jako doklad, jakými nízkými stupni musilo projít lékařství, než se propracovalo ke dnešní své výši...

Stihne dnešní vědecké knihy osud lepší?

Takové jsou všechny pozemské hodnoty: dnes mají cenu; jsou obdivovány; strhují k nadšení. A zítra - terčem poznámek a vtipů.

*

Té prázdnoty a prchavosti pozemských hodnot!

Včera měl továrnu. Velikou továrnu, celou ves továrních budov. Pýchou mu byla. S holýma rukama začal, ale mozek myslil a myslil, ruce tvořily, a tvořily, podnik rostl a rostl. Hle, jak vzrostl! Hle, jak roste ještě stále! Viz v každé té budově roj lidí pracujících a hemžících se pilněji, než pracuje a hemží se hustý roj včel v úlech. A kolik je zde v tom velkém včelíně úlů! A tvůrcem celého tohoto království práce jsem já. Majitelem všech budov a bzučících strojů a hromad surovin a skladů výrobků jsem já! Těm lidem a jejich rodinám zjednávám výživu já! Kdybych já padl, osiří tento kraj, tisíce rodin přijde o výživu, pauperismu, veškero vyšší snažení ubíjejícímu pauperismu propadne tento kraj. Já zde na své dlani držím osud kraje! — Mé dílny, mé stroje, mé továrny, můj podnik je nástroj, kterým pracuji. Velkolepý nástroj! Mnou vytvořený! Já mu vdechl život! Já pro svůj podnik žiji! Žiji jen pro něj! Můj podnik je mi vším! Život ty neměl pro mne ceny, kdyby můj podnik se rozpadl! Můj podnik je mým štěstím, mým nebem, mým vším...

Začaly padati najednou banky. Řítily se do propasti. Zachytily jeho podnik. Strhly jej. Řítily se s nimi do propasti. Ach, tak prudce...

Již je pohřben. „Můj podnik! Bože! Bože! Můj podnik!“ - - -

Nejeli jste ještě nikdy vlakem vedle bývalé továrny, s vyhořelým stropem, nepokryté, s kusy starého železa - zbytky někdejších pyšných strojů — na zemi na dvoře, s otvory pro okna, dnes beze skla, jako prázdné dülky slepcovy děsně otevřenými do světa?

Neviděli jste ještě nikdy někdejšího šlechtice, jehož velkostatky a dvory a zámky byly roztroušeny po celé říši, a jehož pýcha sahala k nebesům a jehož rodina s výšky sebevědomě dolů hleděla na bídné mravence - ostatní lidi? Dnes bez šlechtictví... bez zámků... bez dvorů... mraveneček mezi ostatními mravenečky, putujícími dole v prachu... zaprášený, zablácený, zpocený jako oni...

Té prázdnoty a prchavosti pozemských hodnot!

*

Jeho jedinou nadějí byla jeho rodina. Sám z bídných poměrů vyrostl, jako student k dobrým lidem na obědy chodil, hodinami se živil, na vysokých školách se těžce, těžce protloukal. A dnes? Má jméno! Má vliv! Má příjmy! Má majetek! Kdyby byl měl za svého studia jen část svého nynějšího jmění, jak ty byl teprve pronikl! Kdyby si byl mohl opatřit knihy, po nichž tolik toužil, navštívit cizinu, o jejichž vzorných zařízeních tolik slýchal, oj, kdyby byl mohl tak se dostat až k samým nejvyšším zřídům vědy, oj, jak vysoko by teprve létal ve výšinách dnes!

Co jemu nebylo dopřáno, má být umožněno jeho dětem. Jsou jedinou jeho nadějí! Jak s nimi večer, když unaven se vrátil z povolání, opakoval denně učivo pro gymnasium!

Dnes probíjí jediný syn svá mladá leta a tatínkovy peníze v universitním městě, jediná dcera probíjí své mládí a své vlohly v Paříži či Praze či vím kde? A když se vrátí domů na svátky, otec s hrůzou vidí: Pro Boha, mé děti, tak mladí — a vypálené sopky! Mé děti! Má jediná naděje!...

*

Jeho jediným cílem byla zase vlast. Vše obětoval, i Boha, i svědomí, jen aby národ zkvétal. Národu sloužit! Ale přišla chvíle, kdy kamení nevděku divoce začalo bít do jeho hlavy, a utíkat musel co nejrychleji a skrýt se za strom, aby se zachránil! A toto kamení nevděku letělo z národa! Z jeho národa! A když viděl ve chvílích, kdy se národ zapomínal, kolik je v národě ukryto lidské slabosti i lidské špatnosti, tu znechucení a bolest a zklamání mísilo se v jeho duši a jen s největší mocí v sobě potlačoval vzpomínku na slova, v něž kdysi Huxley po svých trpkých zkušenostech ve chvíli hořkosti vybuchl: „Raději stádu opic bych se klaněl než lidstvu!“ Jak mu ta slova stále zněla v uších, v mozku, všude, kam se hnul!

Pryč, slova pesimismu!

Pryč! Já jsem věřil v národ! Já věřím v národ! Já v národ věřit chci! — -

A přece ta slova hrozná mi znějí stále v uších!

Či i v národě se člověk může zklamat?

*

U prázdných cisteren jsme seděli...

V nejrozmanitějších pozemských statcích hledá moderní lidstvo náhradu za Boha. V bohatství. Ve vědě. V mládí. V kráse. V práci. V požitku. V humanitě. Ve vlastenectví. V módě. V cestách — po cizině. V tanci. V kině. V divadle. V jiném umění.

Ale chvíle zklamání se dostaví vždy.

Ty chvíle se dostaví. A pak sedíme na poušti u vyschlých cisteren svých nadějí a svých ideálů. Vyčerpání, hladovi a žízni. Tupým zrakem hledíme dolů na skalnaté dno cisterny. Chvillemi jen zvolna pozvedne se znavená hlava a mdlé oko zahledí se do dálky. Ani tam nehleď. Samá poušť. A na ní horký písek. A znavený zrak vrátí se ke dnu prázdné cisterny...

A člověk zde sedí v tupém zoufalství dál...

*

Jmenujte mi kterýkoliv z pozemských ideálů. Ano, dovede na nějakou dobu, snad na dlouhou dobu duši oblažovati. Jako cisterna, která při dešti zachytila hojně vody, ač živého zdroje nemá, jenž by ji svěží vodou zásoboval stále. Ale dešťová voda v cisterně vyschne pod žhavým sluncem skutečnosti...

Cisterny vyschlé, kolik je vás ve světě!

A jak se u vás smutně, smutně sedí duši hladem a žízní hynoucí...

*

Je možno však pro duši nalézt studnici vody živé? Nikdy nevysychající? Stále osvěžující? Stále křísící zmalátnělou duši k nové čilosti, k novému podnikání, novému idealismu, jenž jako křídla nejpevnější pomáhá člověku vznést se vysoko... přenést se i přes překážky nejobtížnější? Jež duši vlévá stále nové naděje, nepřemožitelné, radostné i ve chvílích nejtěžších?

Jest možno nalézt: V Bohu. V životě z Boha. V životě a nauce těch, kdož žili z Boha. Jako když jdeme k řadě kvetoucích lip a vítr, foukající nám do tváře, věje nám vstříc milou vůni květů lipových a vůně ta nás celé příjemně, až opojně ovívá, tak jdeme-li k Bohu, tu vane nám vstříc jeho vůně a jeho síla a ovívá naši duši a věje v ni nebeský idealismus a nebeské nadšení a nebeskou radost a nebeské síly. A ne na chvíli. Ne den. Ne rok. Ne jeden život. Bez přetržení! Věčně! Věčně! Věčně!

Vždyť v Bohu nekonečném a nevyčerpatelném, v Bohu Lásky a Síly a Moudrosti a Blaha pramení ty síly!

*

Blahoslavená duše, jež blížíš se k Bohu, a již ovívá sladký vánek jeho milosti a jeho štěstí!

Blahoslavená duše, uchvácená a nesená vichrem jeho síly!

Blahoslavená duše, rozpálená ohněm jeho horlivosti!

Blahoslavená duše, osvěžující a zmlazující své síly u nikdy nevysychající studnice jeho lásky!

Media vita - Uprostřed života. Neznámý středověký autor.

Uprostřed žití toneme v smrti,

kde hledat pomocníka,

než u Tebe, Pane?

U Tebe, který pro naše hříchy

spravedlivým zahoříš hněvem.

Svatý Bože, svatý Silný,

svatý a milosrdný Spasiteli,

ach, nevydávej nás v tu moc hořké smrti,

neodvrhuj nás, až zestárneme,

až zemdlí naše síly, nás neopust', Pane!

Svatý Bože, svatý Silný, svatý

a milosrdný Spasiteli!

Křesťanství zdrojem velikosti.

Dr. Alfred Fuchs.

V evangeliu se vypravuje příběh, který osvětluje, v čem je velikost člověka. Míjíme vypravování, kterak sv. Petr tak dlouho kráčel po vodní hladině, pokud se nebál, pokud věřil. Jakmile však jeho víra zakolísala, jakmile se počal báti,

počal tonouti. Pohledme na apoštola národů sv. Pavla: Co vše vykonal, jak zasáhl mocně do dějin! A opět jedině silou víry, silou veliké myšlenky, která jej nesla. Čím více dovedeme zapomenout sami na sebe, tím jsme větší; jsme tím větší, čím větší je naše pokora. Předválečná doba si velmi libovala v pojmu „vyhraněné osobnosti“. Bylo to dědictví liberalismu, který hlásal krajní individualismu ve věcech hospodářských a přenášel jej i do filosofie. Mohl-li se — podle špatně pochopeného darwinismu - člověk vyvinout z opice, proč by se z opice nemohl vyvinouti tvor ještě vyšší, nadčlověk? Nietzscheova filosofie síly, filosofie nadčlověka, Stirnerův solipsism podporovaný subjektivistickou noetikou, který činil individuuum středem všeho poznání, jako by člověk nebyl bytostí relativní, ens ab alio, nýbrž Ens a Se (od jiného — sám od sebe), bytostí absolutní - to vše vedlo ke krajnímu rozvoji individualismu. Lidé se domnívali, že budou tím větší, čím více budou zdůrazňovati zvláštnosti své individuality. Ale v evangeliu jest opět jedna hluboká pravda týkající se tohoto přečeňování vlastní osobnosti: „Kdo ztratí svou duši pro Mne, nalezne ji, kdo hledá své duše, ztratí ji.“ Toto místo bývá vykládáno na mučednickou smrt, ale lze ji aplikovati i v našem případě: Čím je individualita více vypěstována, čím jsou osobní zvláštnosti více zdůrazňovány, tím více je člověk sám sobě na obtíž, tím více se zahloubává do sebemučení, do sebeanalysy, do neplodného vrtání v sobě. Srdce lidské je nepokojné. Sebezpozorováním, pipláním vlastní individuality ještě nikdo nedošel pravé velikosti. Šílenství Nietzscheovo vyplývající z pocitu osamocení není náhodným zjevem. Velkou individualitu nelze vypěstovati zdůrazňováním osobních vlastností, zvláštností a talentů, nýbrž tím, že všechny osobní vlastnosti a talenty postavíme do služeb veliké věci. Ona pak sama nás ponese. Kdo slouží veliké myšlence, nejen že rozsévá dobro, vyplývající z ní, nýbrž jest sám velikostí myšlenky posilován. Dovede všechno v Bohu, který jej posiluje, protože nehledá sebe. Proto je křesťanství zdrojem pravé velikosti, že nejvíce učí sebezápору, protože učinilo středem dějin lidstva kříž, který jest nejenom znamením bolesti, ale i znamením lásky, která přemohla bolest. Není jiné velikosti, než velikost v lásce, kdy člověk ztratí sám sebe úplně se zřetele: bez lásky pak jest každá činnost marným shonem a trápením ducha: „Kdybych jazyky lidskými i andělskými mluvil... lásky však kdybych neměl, nic nejsem!“

Básník Otakar Březina napsal v jedné ze svých nejkrásnějších a nejhlubších básní:

„Když radost života mi dveře uzavřela,

tu pokyn bolesti je dálkám otevíral... „

Jedině křesťanství pochopilo tento smysl bolesti. Bolest podle vůle Boží dotře přijatá a dobře prožitá otevírá nám cestu do tajemných dálek, vede nás vždy výše, neboť „trpícím děkuje život za svoje nejjemnější dary“ podle slov téhož básníka. Bolest dotře prožitá, spojená s utrpením Kristovým jest zásluhou. Proto jest křesťanství cestou k velikosti, že nejlépe učí rozumět bolesti, problém to všech filosofii a náboženských systémů, ale žádný si s bolestí nevěděl rady, jedině náboženství kříže. Pohledme na ty řady světců: kolik to rozličných životů, rozličných osobností. Roztřídme si je třeba podle těch kategorií, jak jsou seřazeni ve Velkých litaniích. Od apoštolů, evangelistů, knězi, mnichů, poustevníků až po svaté ženy, od mučedníků a církevních učitelů až po vyznavače, kolik velikosti, kolik životů obětovaných cele a úplně myšlence! A podívejme se na nejnovější svatořečené a blahořečené: mladá sestřička, takřka ještě dítě, prostý venkovský farář, fráter, který sotva uměl číst a psát, kardinál, který vynikal učeností, bojovnice za víru a národ - kolik rozličných heroismů ctnosti. V každém povolání, v každé společenské vrstvě, v každém zaměstnání jest možno dostoupiti koruny ctnosti v míře heroické, v postavení na výšinách společnosti i v nenápadném plnění povinnosti všedního dne. Křesťanství nenahlíží na lidskou velikost romanticky, jako by velké činy byly jenom činy nápadné, jako by velikost byla jenom velikostí bojovníků, mučedníků, umělců, učenců — jako by velikým bylo jenom to, co budí sensaci. Církev nerozdává jméno velikosti tak, jako jej rozdávají moderní noviny, kterým je lhostejno, čím se kdo proslaví, zda tím, že chová ochočeného krokodila nebo tím, že napsal spis poctěný Nobelovou cenou, nebo třeba tím, že je championem boxu. Silou pokory, nikoli silou sensace měří církev velikost lidskou a v tom jest velké poučení pro naši dobu, dobu zkomercialisovanou, která přečeňuje techniku na úkor ducha, dobu, v níž úspěch je jediným měřítkem velikosti, dobu, jež si libuje v sensacích a hyperbolách a jejíž duch zpovrchněl tak, že se bojí jít — na hlubinu. Jak by také mohl jíti na hlubinu člověk dnešní doby při své skepsi, jež by způsobila, že by počal okamžitě tonouti pro svoji malou víru? Jak by se mohl odvážiti na hlubinu člověk, jehož největší moudrostí je chytrá, vychytralá pochybovačnost, jehož nejvyšší filosofickou pravdou jest, že „vše jest plynulé“, „panta rei“, že

není pevného bodu? „Dejte mi pevný bod a já vyvrátím zemi ze základů!“ Tato slova velkého fysika platí i v životě duševním.

Logika jest řetěz, který visí ve vzduchu. Logika praví toliko: Platí-li A, platí B, platí-li B, platí C, ale nepraví nic o tom, zda toto „A“ skutečně platí. Chceme-li toto „A“, toto východisko veškeré své tvorby, veškeré své práce míti, musíme v ně věřiti. Bez východiska, pevného východiska, není možno nic velikého postavit. S myšlenkou „vystavěl jsem, nevím komu“ lze stavět činžáky nebo družstevní domky, ale ne chrámy, jež přetrvávají věky a jež budou příštím generacím hlásat velikost dnešní kultury. Doby umělecky veliké měly velkou společnou myšlenku, velkou společnou víru. Velikost umělců minulosti nebyla pouze velikostí jejich osobní, nýbrž velikostí kolektivní, velikostí společné veliké víry. Tento problém společné velké myšlenky jest nejtěžším mírovým problémem poválečným, nejtěžším problémem vůdcovským v novodobých demokraciích, nejtěžším problémem autority v dnešních státech. Před čím se můžeme všichni bez rozdílu pokloniti, kdo nám ukáže pravou cestu a tím i pravou velikost?

Není náhodou, že problém křesťanského sjednocení stal se právě v době poválečné roztržičnosti tak aktuálním, neboť nezáleží v tom, jaké nové technické vynálezy budou ještě učiněny, nýbrž v tom, jak se dostat k lidskému srdci. Co jest platno, že v Evropě jest možno radiovým rozhlasem naslouchati, jak bije srdce člověka v Americe, když přes technické sblížení jsme tomuto srdci vzdálenější, než jsme kdy byli? - Kdo přinese lidstvu myšlenku, jež sjednotí srdce, poslouží lidstvu daleko více, bude daleko větším, než ten, kdo usnadní vzájemnou komunikaci. Této velikosti naše doba však ještě nechápe, toliko ji pociťuje temnou předtuchou. „Pax Christi in regno Christi“ — to jsou slova vůdce vpravdě velkého, velkého nejenom vlastnostmi osobními, nýbrž především svým úřadem. Křesťanství měří velikost člověka v boji se hříchem, v boji se sebou a tomu také nechce rozumět dnešní doba, která soustředila svoji pozornost na činnost extenzivní, takže intenzivní duševní činnost přestává chápati. Stroje mohou působiti buď ku požehnání nebo ke zhoubě, jak nás poučily zkušenosti světové války, ale mír a harmonie v srdci, které položilo svůj základ v Ježíši Kristu, může přinést jedině požehnání. Jeden z novodobých filosofů napsal v pojednání o genialitě: „Člověk jest tím větší, čím více zla v sobě přemohl.“ Ukazuje na příkladě Shakespeara a Dostojevského, že dovedli líčiti i individua zvrhlá a zločinná s takovou pravděpodobností, že není možno, aby i tyto sklony v nich nebyly. Ale zbavili se těchto sklonů tím, že je objektivovali tvorbou. Literární, básnická velikost by tedy v tom záležela, že geniální lidé dovedou co nejvíce lidských vlastností v sobě obsáhnouti, je pochopiti a dáti jim výraz tvorbou. I my jsme přesvědčeni, že člověk je tím větší, čím více zla v sobě přemohl: míníme to však ve smyslu morálním, ve smyslu Pavlovy cesty do Damašku, v tom smyslu, že z velké kajícínosti se může vyvinouti veliká svatost, podle výroku svaté Terezie, která napsala v tomto smyslu; „Pán pozlacuje mé viny.“ O svátém Augustinovi, který před svým obrácením o sobě prohlásil: „Tantulus puer, tantus peccator!“ (Takové dítě, takový hříšník!), bylo by možno prohlásiti po jeho obrácení: „Tantus vir, tantus sanctus!“ (Takový muž, taký světec!). — Křesťanství dovedlo přemoci hřích tak, že mohlo ve chvalozpěvu „Exultet“ zvolati paradoxním jásavým výkřikem: „O felix culpa, quae talem ac tantum meruit habere Redemptorem!“ (O blahá vina, jež takového Vykupitele měla míti!) Tak rozumí křesťanství velikosti: budeme velikými tehdy, když nebudeme své velikosti vůbec hledati: „Ne nám, Pane, ne nám, ale jménu svému dej slávu!“ Pro křesťana nejvyšší velikostí jest svatost. Co jest svatost? Svatost jest v lásce Boží, která působí shodu s Božím zákonem, s Boží vůlí, jež se má v našem životě stále uskutečňovati, jak prosíme i v Otčenáši: „Buď vůle tvá!“ Bůh jest proto nanejvýš svátý, protože jest sám v sobě dokonalý, protože jest nejčistším Aktem své vlastní Vůle. „Svatými buďte, jakož jsem svatý já, Hospodin, Bůh váš!“ To jest pravá cesta k velikosti, protože posvěcení se musí vztahovati na každý náš čin, na každý krok. Žijíce v tomto duchu, nebudeme konati pouze svoji práci, nýbrž naše práce poroste ve skutečné dílo. Co jest na světě velké a co jest malé? Kdo to může posouditi v tomto světě, v němž jsou samé relativní hodnoty? Svět jest také, jak víme, v posuzování velikosti velmi nestálý. Koho včera velebili, toho dnes křížují, koho včera prohlašovali za genia, toho jiná kritická škola prohlásí za břídila, koho jedna část lidí prohlašuje za největšího dobrodince lidstva, toho druhá část prohlašuje za svůdce a zrádce. Kde nalezneme měřítko pravé velikosti? Měřítko, jež bylo relativní, nebylo by měřítkem. Hodnota, jež má býti měrou, musí býti hodnotou stálou. Měřítko musí být absolutní, musí být povzneseno nad pozemské kolísání. Proto měříme velikost křesťanovu na Bohu samotném, na tom, jak se kdo dovedl Bohu přiblížiti. Abychom i ubohý lidský život nepatrného červíčka mohli měřit ideálem tak vznešeným, k tomu nám pomohl Bůh tím, že vzal na sebe přirozenost lidskou. Božská a lidská přirozenost Ježíše Krista v hypostatické unii jest nám měřítkem veškeré velikosti. Nezměnitelnost míry jest zárukou správného

měření. Velikost křesťanova se neměří učeností, talentem, mocí, nýbrž jedině tím, jak žil. A přece právě křesťanství dalo světu tolik učenců, umělců a státníků! Jak jest to možno? Proto, že ten, kdo má pevnou víru v srdci, tvoří svoje dílo k tomu poslednímu cíli, aby oslavil Boha, cítí svou práci zde na zemi jako svoje poslání od Boha a v tomto vědomí jest možno tvořiti veliká díla. Kdo toto vědomí má, ten nechytá se svým dílem, zahrnuje chytrost a dává přednost moudrosti. Moudrost pak není výsadou učených. Již Jablonský napsal: „Co je chytré, ne však moudré, zpozdilce jen ošál.“ Prostý člověk může mít více životní moudrosti, než nejučenější filosof, než nejzkušenější státník. Pravá velikost jest pak v moudrosti. Moudrost nespočívá ve velké duševní složitosti, nýbrž naopak, v jistém vnitřním zjednodušení: jde o to, aby naše vědomosti, naše city, náš duševní život tvořily jednotu, abychom hledali a našli poslední cíl a k němu vše zařídili. Co jest platno sebe více vědomostí, netvoří-li organický celek? Takové neorganické, chaotické vědění jest horší než nevědomost, protože činí člověka marně domýšlivým, zastírajíc mu cestu ku pravé a skutečné velikosti. Dnešní doba čtenářů novin jest dobou takového domýšlivého polovědění, jemuž jest nutno celiti prohlubováním i zjednodušováním vnitřního života. Život velkých lidí jeví se nám jako balvan z jednoho kusu vytesaný, prostý ve své velikosti, ve své jednoduše. Nechtějme více znát a vědět, nežli náš vnitřní organism může přijmouti a zpracovati. Pak vždy zvíme to, čeho je právě třeba, a ke konci uvidíme, že toho nebylo málo, co jsme zvěděli. Jděme raději do hloubky a do výšky než do šířky. Křesťanství jest skutečnou a pravou cestou k velikosti: k velikosti, jež v síle víry hory přenáší, jež se nebojí kráčet v síle této víry ani po hladině vodní a jež se nebojí jíti ani na hlubinu. Neboť právě tam křesťana nejpevněji udržuje ruka Páně. V tom je naše velikost, neboť „nám nepřisluší vychloubati se jinak než v Ježíši Kristu“. — Jeho sláva jest slávou naší a není jiné slávy než sláva Boží v jeho tvorech. Eucharistický Kristus, který dlí mezi námi, jest zdrojem velikosti; jak jí rozumí křesťanství, protože jest zdrojem síly a zdrojem oné lásky, která dává sílu pro práci denní i pro dílo životní. Protestantismus, který se zbavil tohoto zdroje síly a jednoty, stůně dnes žalostnou roztržitostí a hledá pevnou základnu tím, že se snaží formulovat programy. Ale program sebe krásnější a sebe ušlechtlejší neučinil nikdy nikoho velikým, neboť litera zabíjí, ale duch oživuje. Život — nikoli krásné formulace, vědomí Boží přítomnosti, co nejužší spojení s Kristem, s Kristem svátostným — to jsou zdroje velikosti, jak jim rozumí křesťanství, zdroje velikosti dějinné, neboť není tak veliké síly, která ty zlomila toho, jenž sílu svoji čerpá z Boha. A dalo-li křesťanství inspiraci velkým básníkům, velkým umělcům, pak nezapomínejme, že zdrojem každé inspirace je Duch svátý, Duch tvůrčí, Creator Spiritus, který je „fons vivus, ignis, caritas et spiritualis unctio“ a o němž píše církev, že on to jest, jenž propůjčuje výraz, neboť on jest „sermone ditans guttura“.

Potřeba nadpřirozeného zjevení pro duchovní život.

P. V. Schlossinger O. P.

Ač jsme dnes obklopeni takovou záplavou materialismu a požitkářství, přece můžeme pozorovati u velké části dnešní inteligence snahu po něčem vyšším, po návratu do vnitra, po pěstování a prohloubení života duše. Literatura a přednášky nás o tom zpravují. Pozorujeme-li posluchače těchto přednášek, řekli bychom, že přece nemusíme zoufat nad dnešním světem. Avšak ve velké části těchto pokusů a snah jde o bezradné hledání a tápání ve tmách. Tito lidé mají sice dobrou vůli, svítí jim světlo rozumu, avšak jak skrovné jsou výsledky po tolika letech snahy po duchovní kultuře i když stále se srovnávali se sv. Františkem a se sv. Kateřinou Sienskou. Co jest toho příčinou? Co tu chybělo? Scházelo tu nadpřirozené poznání, pramen hlubšího vnitřního a bohatého života. Bez zjevení a bez milosti nemůže člověk dosáhnouti pravého zvnitřnění a pravé svatosti.

To vidíme na indických kajčících, kteří nás naplňují obdivem. Zdá se, že jejich tělo jest poslušným a poddajným služebníkem duše. A přece pravého obohacení duchovního života u těchto fakírů nenalzáme. Schází jim pravý život duše, jsou daleko od Boha, který se zjevil lidstvu a povýšil je k nadpřirozenému. Tento Bůh tvoří pravé velké duše, pravé světce.

Cíl veškeré péče o duši jest přiblížení se k Bohu, připodobnění se jemu.

Čím více se duše přiblíží svému Bohu, tím více se zušlechťí a zdokonalí a tím více se zbaví všeho nedokonalého, pozemského a nesprávného. Kde se však naučí duše této podobnosti s Bohem, kde jí načerpá? Nikde jinde než ve zjevení, v tomto svatém zdroji života a síly.

Můžeme poznati aspoň nějak Boha z přírody a z tvorů — jak na př. probleskuje Boží moc z prostinkého stébla! - Oč více nám vypráví kvetoucí luk o této moudrosti a moci. Hvězdami poseté nebe nám podává výmluvný a strhující důkaz o Bohu, který tyto nesčetné hvězdy pořádá a řídí v nádherný a velkolepý soulad a který tak seřazuje všechny tvory, že jeden na druhém závisí a jeden druhého potřebuje. Lidé tedy mohou poznati Boha z tvorů, kteří by měli nám býti stupni poznání velkého Boha, a přece tolik lidí zůstává státi na tomto žebří, kolik lidí přimkne se ke tvorům a zapomíná na jich Stvořitele. Stále mají před sebou knihu přírody, leč neumějí v ní čísti.

Nadpřirozené však zjevení nás uvádí ještě hlouběji do poznání Boha.

Tím nás uvádí, nám podává možnost, jíti hlouběji ve snaze po zvnitřnění. Zjevení děkujeme především za myšlenku, že Bůh je naším dobrotivým Otcem. Jak krásná, jímavá myšlenka! Jest Otcem nás všech, všech bez rozdílu! Jak bohatá jest tato myšlenka pro vnitřní, duchovní život a jakou láskou něžnou a přece silnou musí zahořeti duše, která prožila a procítila svá synovství Boží. Právě křesťanství ukazuje nám tohoto Boha, Otce všech, který o všechny se stará, bez jehož vůle nepadne vlas s naší hlavy, který odpouští provinění svých dětí. Zjevené náboženství učí nás vznešené představě o bolesti, kterou chce nebeský Otec očistiti své miláčky. Proto též vše slouží ku prospěchu milujícím Boha.

Kdo může pěstovati prohlubování duchovního života, nezná-li cenu své duše? A o této ceně poučuje nás mnohem více zjevení než přirozený rozum.

Všimněte si jen názoru, že duše jest obrazem Božím.

Hříchem Adamovým duše propadla vině, kterou smazala přesvatá krev Kristova, jež nám otevřela ztracený ráj a vrátila nám ztracené synovství Boží. Ve stínu Golgoty jeví se nám nesmírná cena lidské duše očištěná krví Kristovou. Přesvatá krev Kristova vysoko povznesla duši. Jak ubohé jest proti tomu pohanství, jak chudá jest snaha moderních sklonů po zvnitřnění ale přirozenou cestou.

Zjevení ukazuje velkou cenu lidské duše, ale podává též prostředky, jak pracovati na této duši, jak ji zdokonalovati a vésti do hloubky.

Tak je člověk teprve dokonale poučen a posílen milostmi. Nyní může se dáti do boje o dokonalost, nyní může spěti k cíli nejvyššímu, to jest k připodobnění se Bohu.

Všem.

P. Vojtech Stárek O. P.

Rozhlédněte se světem — a uvidíte mnohosvětského ducha, mnoho hmotařství. A přece všichni nestaví svůj cíl v nízké hmotě, ne v tom, co s hmotou — změně a zkáze propadlé — souvisí, nýbrž zírají k vyššímu a důstojnějšímu cíli: usilují o život nábožensky produševnělý. Znamením doby jest potřeba Boha! Toho Boha, před nímž „svět“ prchá. Hlásí se návrat ku „Blahé zvěsti“, sv. evangeliu, ukazuje se nové rašení k životu dokonalejšímu, hlouběji proniknutému dechem Nadpřirozena.

Pučí nový život, jenž nadpřirozenými hodnotami ve svém celku uvádí pozorovatele v nadšení, strhuje celou svou krásou, rozmanitými obměnami; upoutává a dovede trvale upoutati právě nejlepší duchy, probouzí city nejvznešenější a uvádí pod svoje sladké jeho i vůli, jež milovala neodvislost a libovala si v pyšce.

Život nadpřirozený, život duchovní!

Třeba tu ovšem poučení — ale jen takového, které ty nezavíralo duši lidské bránu do říše nadpřirozená a v které by též neztěžovalo neb dokonce neznemožňovalo pokrok k dokonalosti - u duše, která již vstoupila do říše nadpřirozená, do říše milosti, radosti, pokoje...

Jaká bude tedy nauka o životě duše? — Taková, aby se vyhnula dvěma stejně nebezpečným a škodlivým výstřelkům: jedním jest soustavné zjednodušování, které by osekalo duchovní život pod záminkou, že jej učiní prostším, a tak by způsobilo, že by pozbyl nadpřirozené svěžesti, půvabu, krásy a radosti. Druhým pak výstřelkem jest takové přehánění, jež líčí duchovní pokrok jako nějaký ideál ve skoro nedostupné výši nad hvězdami, kterého dosáhnouti prý jest dopřáno jen duším nejlepším, povoláním k cestám mimořádným.

Život s jedné strany je pln obětí; slyš výstrahu božského Mistra: Kdo nenese kříže svého a nejde za mnou, nemůže býti mým učedníkem (sv. Luk. 14,27). Bylo by neužitečno dumati a sníti o křesťanském životě, jenž by se pouze nadchl myšlenkami Kristovými, ale nikterak by se nenamáhal následovati příkladu Kristova. — Na druhé straně, následování Krista, ať se zdá sebe obtížnějším, není neuskutečnitelné, protože vůle Boha nejvyšší dobrotivého a laskavého neporoučí věci nemožné; tlumočí ji sv. Pavel v listě k soluňským křesťanům: „Přijali jste poučení od nás o tom, kterak máte žiti a Bohu se líbiti, jakož i žijete. Víte zajisté, která přikázání jsem vám dal skrze Pána Ježíše. To jest totiž vůle Boží, vaše posvěcení. (I. 4, 1—3).

Proto svatost, která je nejvznešenějším výrazem života duchovního, vyžadujíc dokonalý sebezápor a pěstování ctností, nesmí býti považována za vrcholek tak vysoký, že by ho dostoupiti mohly jen duše Bohem zvláště omilostněné. Ježto svatost není možná leč spojením duše s Bohem, spojením co nejdůvěrnějším, plyne z toho, že Bůh povolává všechny duše, aby pily z pramenů, jež skýtá On, Dobro nejvyšší. Vždyť u sv. Matouše (11, 28) čteme slova Páně: „Pojďte ke mně všichni! „Všechny volá k sobě, každého člověka žádá si míti u sebe, přeje si, aby se nikdo nezdržoval cestou, aniž pil ze studnic otrávených - nýbrž aby krácel, spěchal přímo k němu, ke Spasiteli světa, ke zdroji vody živé, tryskající do života věčného - k Bohu svému.

Cesta pak, kterou spěje duše za svým Bohem, jest život lásky, život duchovní a vnitřní.

Z milosti Boží vyvěrá nadpřirozený život.

P. M. Habáň O. P.

„Já jsem život,“ praví Pán. (Jan XIV. 6.) Ubohý tvor zraněn a polomrtev zanechán své bídě slyší hlas milosrdného Samaritána: „Pojďte ke mně, všichni, kteří jste obtíženi, a já vás občerstvím.“ (Mat. XI. 28.)

Hluboko zasáhla lidskou přirozenost rána, kterou jí zasadil hřích. Soulad všech lidských sil a schopností byl porušen, byla zlomena rozumná a přirozená poddanost tvora Stvořiteli. Rozum podroben dokonale Bohu ovládal celou nižší část, takže klidné bezvětří bylo nad celou bytostí a mír v duši byl ovocem hluboké kontempace tvora o Bohu. Hříchem se rozbouřila klidná hladina duše, člověk chtěl uniknouti z rozumné a sladké poddanosti a hle: duševní schopnosti a síly jako dravé řeky vystoupily ze svých břehů, v nichž plynuly klidně ke svému cíli, ke ctnosti, kam je pudila vlastní náklonnost od přirozenosti, neboť žiti ctnostně spočívá v tom, že rozum ovládá všechny síly a náklonnosti. V lidské přirozenosti, oslabené ve své přirozené náklonnosti ke ctnosti, se objevily hluboké rány.¹⁾ Nevědomost, zloba, slabost a nezřízená žádostivost jsou hořkým ovocem hříchu, nad to ještě ubohý stav, v němž se octlo tělo. Smrt a bolest, nemoc a pláč jsou věrnými druhy člověka od prvního okamžiku až do hrobu.

1) S. Tomáš (I. II. q. 85. a 3.). V mysli všemohoucího Otce od věčnosti byla ustanovena nová doba, dle níž by ubohý tvor, jenž vztyčil hlavu proti dobrotě Boží, v níž byl velikánem a upadl do propasti svého nic, opět byl pozdvižen nesmírným milosrdenstvím Otce k důstojnosti dítky Božího. Bohatství Boží dobroty (Efes. 1.) dopustilo pád, aby z něho vytvořilo mnohem větší dobro pro člověka. V tom se ovšem jeví velikost a všemohoucnost Pána, který ze tmy

učiní pronikavé světlo; dopustil pád, aby ukázal širý oceán milosrdenství: „O blahé viny!“ Přichází jednorozený Syn Boží, aby svou smrtí naplnil opět lidstvo milostí: „Omilostnil nás v milém svém Synu (Efes. 1, 6, 7.), v němž máme vykoupení skrze krev jeho.“

Přirozenost lidská byla uzdravena milostí Vykupitele, jenž svou smrtí shromáždil lidstvo v jedno mystické své tělo, jímž jest církev svatá, aby se velebila sláva milosti jeho. (Efes. 1, 6.) Sám pak zůstal hlavou mystického těla, neboť jako hlava vyniká nad ostatním tělem, tak Kristus předčí lidstvo svou důstojností, dokonalostí a mocí. Dobyv nám svou krví milosti, zůstal hlavou a pramenem, z něhož prýští všechna milost do všech částí. Jeho lidská přirozenost spojena v osobě s Božstvím zaujala první a přední místo jako hlava, jest hlavním údem mystického těla. Ze své plnosti milosti jako vinný kmen vlévá do ratolestí s ním spojených život svůj, aby žily tímže životem milosti a vydávaly hojně ovoce skutků lásky. „Neboť Bůh jest láska,“ praví sv. Jan, „a kdo zůstává v lásce, v Bohu přebývá a Bůh v něm.“

Čerstvý pramen živé vody zavlažuje neustále zahradu církve sv. a ti, kteří žízní a přicházejí k němu, rostou zdatně na zákoně Boží lásky jako olivy podle vody a přinášejí hojně ovoce ve svém čase.

Po hříchu není jiného jména, v němž by mohlo lidstvo dosáhnouti spásy, mimo jméno Ježíš, jenž svou smrtí získal nesmírné poklady, celý život duše tryská z jeho otevřeného Srdce, z jehož plnosti všichni obdrželi, aby se mohli státi dětmi Božími.

„Amor Dei est infundens et creans bonitatem in rebus,“ (Summa I. q. 20. a. 2.) Boží láska dobro, pro něž miluje, nepředpokládá ve věcech, nýbrž dobro to tvoří a tak činí člověka vhodným předmětem své lásky.

Dobro svou povahou se sdílí jiným, dobrota spočívá ve sdílnosti. To nejvíce platí o dobrotě Boží, nejdokonalejší. Dospěje-li veleduch k vysokému stupni poznání pravdy, neukládá ji neúrodně v sobě, nýbrž cítí nutnost sdělit ji lidstvu, rovněž jiné dokonalosti, které dospěly vrcholu, přirozeně se sdílejí.

Bůh jest nesmírné dobro, a proto se sděluje. Plody jeho dobroty se jeví nejprve v Bohu samém, kde Otec plodí od věčnosti Syna, sděluje mu celou přirozenost, oba pak ve vzájemném milování vydechují soupodstatnou Lásku, Duchu sv.

Podobně svému věčnému plazení Syna, Otec sdílí člověku věčný jas své přirozenosti, přijímá jeho za syna svého, dává mu milostí novou, vyšší, božskou přirozenost dle slov sv. Petra: (II. Petr 1, 4.) „...dal nám převeliké a drahocenné zaslíbené dary, abyste se stali skrze ně účastnými božské přirozenosti... „

Boží dobrota naplnila veškerý vesmír. Z lásky udělil Bůh tvorům celé přirozené bytí, z téže nesmírné lásky je zachovává a spravuje a přivádí k cíli. Veškerý nádherný soulad, všechna rozumné i nerozumné bytosti touha po cíli výmluvně hlásají velikost a dobrotu Boha našeho. Bůh tedy všechno tvorstvo miluje, neb milovati jest chtít někomu dobro. Mimo tuto lásku má Bůh k člověku lásku zvláštní; svou rozumnou přirozeností je člověk obrazem nejsvětější Trojice. Jako Otec plodí své věčné Slovo, věcnou Moudrost, v níž vše jasně vidí, oba pak navzájem se milují láskou nestvořenou, již jest Duch sv., podobně i člověk, rozumný tvor, jest schopen pronášeti v mysli své slovo, v němž rozumí a chápe věc, o níž si slovo utvořil, jest schopným poznávati Boha a jej milovati. Přirozené poznání Boha z krásy tvorů Bůh zdokonalil nadpřirozenou věrou, již uvádí člověka do vyšších končin poznání svého vnitřního života, své věčné blaženosti a slávy; přirozenou pak lásku, kterou cítí člověk vrozenou ve své bytosti ke svému Tvůrci, zdokonaluje Bůh nadpřirozenou láskou. Vlévá ji do našich duší Duchem sv., ona jest účastenstvím na téže nestvořené Lásce, Duchu sv.

To jest otcovská láska milosrdného Boha k rozumnému tvor. Jí uděluje mu největší dobro, jaké může přijmouti na zemi, sděluje mu svou vlastní blaženost, svůj intimní život, v němž od počátku všech počátků, od věčnosti dlí v nesmírné slávě a blaženosti.

Něžná láska Boha našeho působí v duši účastenství na jeho božské přirozenosti, tvoří milost posvěčující. Duše se povznese k nové přirozenosti vyšší, z níž pak vycházejí nové ctnosti a skutky vyššího řádu, v člověku povstane nový poměr k Bohu. Bůh novým způsobem stává se člověku Otcem, o ubohém tvorů platí v jistém smyslu slova: „Můj syn

jsi, dnes jsem tě zplodil“ (Žalm 2). Člověk není více cizincem v domě Božím, stává se jedním z rodiny, přítelem Božím, bratrem věčného Syna Božího, Ježíše Krista.

Znovuzrození, jehož se nám dostává milostí, jest podobným přirozenému narození, v němž člověk dostává lidskou přirozenost se schopnostmi a silami, rozumem a vůlí. Stejně nadpřirozeno se stává novou přirozeností, staví člověka v soulad s nadpřirozeným cílem, s věčnou blažeností, k níž je povolán.

Boží dobrota se sděluje tvoru nepochopitelným způsobem nikoliv nutně jako ve věčném plození Syna, nýbrž dle Boží vůle, jsouc naprosto neodvisla od tvorstva.

„Milosrdenství Boží budu věčně opěvovati,“ je třeba volati se žalmem, neboť nepochopitelné jsou cesty jeho a nesmírná jest jeho láska.

Účastenstvím na Boží přirozenosti stáváme se dítkami Božími přijatými. Naše přijetí jest zcela skutečné, neboť má podmínky lidské adopce. Člověk přijme do své rodiny, za dědice cizí dítě a tím uděluje mu jméno a práva vlastního dítěte. Totéž činí Otec nebeský s tím rozdílem, že nepředpokládá v adoptovaném dítěti schopnost a vlastnosti, nýbrž svým milováním tvoří schopnost v duši, aby se stala jeho dítkem. Z nízkého stavu, nekonečně nižšího stavu, ze stavu lidské přirozenosti hříchem poskvrněné, bere ji k účastenství na svém bohatství, na své přirozenosti, na své blaženosti.

Uděluje člověku svého Ducha sv., „jenž není duchem služebnosti a strachu,“ jak píše sv. Pavel (Řím. 8, 15, 16.), „nýbrž duchem přijetí za syny, v němž voláme: Otče! Sám pak Duch sv. dává svědectví naší duši, že jsme syny Božími, a ježto syny, i dědici.“

V dalším pojednání ukážeme na základě sv. Tomáše milost jako nevyčerpatelnou studnici, dávající pramen živé vody, zdroj duševního života poznání a lásky. Ukážeme, jak uvádí duši již zde na zemi do něžného obcování dítěte s nebeským Otcem, jenž má zalíbení v duši, kterou znovu stvořil v podobě svého jednorozného Syna. A jako v důvěrném obcování objímá v nesmírné lásce svého Syna, podobnou něžností zahrnuje duši, adoptované dítěte, na němž se stkví odlesk věčného Slova, podobné sobě, když milostí jí dal účast na své přirozenosti.

Spojení duše s Bohem roste denně věrností a láskou vděčného dítěte, takže se stává uzavřenou zahradou plnou krásy a vůně ctností a velkomyslných skutků; duše se stane sladkou obětí lásky Kristovy, Kristus v ní žije.

Lidský způsob ctnostných skutků stává se nadpřirozeným. Duch sv. převzal vládu v čisté duši, neboť s milostí obdržela dary Ducha sv. zároveň se všemi nadpřirozenými ctnostmi. Povstává v duši nové uspořádání nadpřirozeného života, v němž se okouší, jak sladký jest Pán; v němž žiti pro duši jest Kristus a zemřítí zisk, dle slov apoštolových.

Milost posvěcující jest novou přirozeností, z níž plynou nadpřirozené ctnosti a dary Ducha sv. jako její vlastnosti. V hlubinách duše zakotví svaté veselí a nadšení, pokoj a mír jsou jejím chlebem, zmizí bolest; bolest se mění v radost, duše se účastní jistým způsobem nezměnitelného života v nebesích a dospěje po této cestě ku pravidelnému vývoji, ke spojení s Pánem v tak vysokém stupni, že jest připravena k bezprostřednímu vidění Boha. Na tuto výši ovšem ji dovedl Pán po mnohých zkouškách. Celá však výše duchovního života klíčí z posvěcující milosti. Milost je semeno věčné slávy, dle slov sv. Pavla, jest malé zrnko hořčičné, které roste ve veliký strom a přináší sladké ovoce svaté radosti.

ŽIVOT

Král veliký...

P. Em. Soukup O. P.

Bozi pohanstva bojovali o světovládu. V tomto boji jasnost Boha Jediného ovládla ducha Isaiášova, prorok vidí výsledek boje: Sion jako královský hrad a do nedohledné dálky průvody národů. Opustili svá božstva, jako proudy moře valí se k Sionu, poklonit se Bohu Jedinému, Králi velikému. — Jasný lidský duch vidí průvody národů k naší vlasti; průvody národů se svými božstvy jdou k nám ze všech úhlů světa bojovat o českou duši, aby se klaněla jejich božstvu. Běda národu, zapomene-li na vidění Isaiášovo, nechá-li si namluviti, že nelze ve smyslu katolické víry srdcem a životem volati: „Tys Král Slavný, Kriste! Neboť Kristu jedinému patří jméno Krále velikého nad veškerým stvořením, jedině tento Král veliký neotročí, on jediný z nevolnictví povyšuje až ke svému trůnu.

Králi veliký, Kriste, dej duchu mému jasnost, aby to chápal.

Pojem krále je totožný s pojmem ohniska pořádku; ohniska, v němž soustředěna je účelnost pořádku, síla k udržení pořádku, zajištění pořádku vlivem jeho, obnovení pořádku. Král země jest ohniskem pořádku hmoty, král ducha jest ohniskem pořádku duše.

Pořádek je blaho, je štěstí. Nyní tušíme, jak propastně hlubokou myšlenku obsahuje název Krista Krále velikého, krále hmoty a ducha. Nelze hledati pomoci jinde, než u veleducha svaté nauky, u sv. Tomáše Aquinského, jehož duše slyšela slovo Kristovo. „Dobře jsi o mně psal“.

Člověku věřícímu v božství Kristovo netřeba obšírně vykládati, že Kristus je králem hmoty, ohniskem pořádku v přirozeném řádu, v životě vesmíru. Ježíš jest Syn Boží vtělený, jemu se přivlastňuje název Moudrosti vše tvůrce silou vymýšlející, pořádající, tvoří, jest Příčina nejvyšší, tvořící, ladící a vedoucí všechny příčiny. „Non commixtionem passus, nec divisionem,“ není směsí ani dvojicí Kristus, jest jediný, životně sjednocený Bůh — člověk. Proto Kristu člověku náleží všechna moc a moudrost a sláva Syna Božího. Kristus prohlásil, že království jeho není z tohoto světa, ale tím nepopřel, že je králem nad světem a vesmírem, protože by tím byl popřel, co výslovně a soustavně tvrdil, že je Synem Božím. A tak, jako jeho mocný hlas vyvolal Lazara živého ze hrobu smrti, se stejnou neomylnou účinností byl a je hlasem tvůrčím pořádku ve hvězdách oblohy a cest prvků v každé věci. Kristus je život a cesta všeho, co žije, co jde cestami života, co leží kolem těchto cest. Krista Boha proto hlásá pozorné duši obloha i kvítka na lučině, hlásá a vyznává jej králem, ohniskem pořádku ve všem dění tvorstva.

Duše přechází na své vlastní cesty a vidí, že zde potřebuje vůdce, by pořádal, vysvětloval, ukazoval spojitosti ladné krásy ohniska nadpřirozená. Andělský Učitel pořádá ve třetí části theologické Summy, hlavně otázkami 7, 8, 10, 22, 24, 59. Jednoduchými větami uvádí do hloubky myšlenky o Kristu, velikém králi nadpřirozena: Předurčení Krista je příčinou našeho předurčení. V Kristu jest nekonečná síla milosti, Kristus je hlavou všech lidí. Kristus je knězem na věky. Kristus je soudcem všech lidských věcí.

„Ačkoliv Bůh učinil jej králem, nechtěl za svého pozemského života spravovati pozemské království...“ Proto dí sv. Ambrož: „Správně vyhýbá se pozemským záležitostem, jenž sestoupil k vůli božským záležitostem.“ Tak praví sv. Tomáš (III. 59, 4 ad 1), a rozvíjí právě naznačené složky Kristovy královské hodnosti a moci v říši duše.

Když v tajích věčnosti Bůh pomýšlel na duši člověka, na cíl a způsob jejího nejlepšího snažení, určil, aby příčinou a vůdcem jejího života byl Kristus, jak praví apoštol Pavel (Efes. 1, 5): „Nás předurčil ku přijetí za syny své skrze Ježíše Krista.“ Hle, v dálavách věčnosti již stkví se toto přesvaté ohnisko božského pořádku lidských duší. Skrze Krista, k vůli němu a v něm určen řád spásy.

Co věčná Vůle a Moudrost určila, uskutečnilo se v čase. Když v prorockých perspektivách byl vítán Kristus jako Hvězda, jako Východ, jako Slunce, bylo to jen toužení po soustředěné síle Ohniska, jež ty svým světlem a teplem vyléčilo rány, udalo směr cesty, naplnilo poutníky silou a radostí. Anděl zvěstující Marii praví: „Království jeho nebude konce“ - ani časově, ani rozsahem, ani plností síly v Ohnisku.

Sem přilehá druhá myšlenka sv. Tomáše: Neomezená plnost milosti byla v Kristu. „Duše Kristova měla milost, jaká přísluší svrchované příčině milosti v člověku, dle slov listu k Efes. 1, 6: „Omilostnil nás v milém Synu svém“, jako pravíme, že světlo slunce jest nekonečné... protože má všechno, co jen může patřiti ku pojmu světla (III. 7, 11) to jest

všechno světlo má. Proto milost v duši Kristově není ve svých účincích omezena, proto milost v Kristu nemohla se nikdy státi větší (ib. ad 2, 3).

Třetí myšlenka andělského učitele (III. 8) již stojí u pojmu ohniska — Krista. Kristus je hlavou církve a vůbec všech lidí „ordine, perfectione, virtute“, pořadem, dokonalostí, účinností. Pořadem: neboť každému dává se milost se vztahem k jeho milosti, proto sv. Pavel Krista nazývá „prvorozeným mezi mnoha bratry“ (Řím. 8, 29;). Dokonalostí: milost a nadpřirozený život v Kristu je v naprosto dokonalé plnosti, dle Jana 1,14: „Viděli jsme jej plného milosti a pravdy.“ Účinností: milost a nadpřirozený život z Krista plyne do všech údů církve, i může býti poskytován všem lidem všech věků, dle Jana 1, 16: „Z jeho plnosti všichni jsme přijali.“

Avšak nejenom Hlava - Ohnisko pořádku, nýbrž Ohnisko — lékař, Kristus — Kněz věčný (III. 22), jehož kněžství v nejobsáhlejší plnosti spojuje složky kněžství: nauku, prostřednictví, smíření. Je nejdokonalejším knězem, jest zároveň obětí nevyčerpatelné ceny, takže sv. Pavel píše Kolosským (1, 19): „Chtěl Bůh skrze něho se všemi se smířiti.“ V Kristu je tedy všechna moc obnoviti pořádek nadpřirozeného života v duši člověka.

Má konečně i moc sankcí pořádku, je soudcem pořádku (III. 59,4). Protože v jednotě osoby jest v Kristu Boží Syn a Syn člověka, protože na dosažení spásy pro lidstvo stal se člověkem, práci veškeru a život za to obětoval, proto dáno jest mu býti pánem živých i mrtvých (Řím. 14,9), proto všechny záležitosti a děje životních cest člověka přijdou před soudnou stolicí Kristovu.

Chápeme po této jasné nauce sv. Tomáše, jak hluboko zasahuje Kristus do osudů každého člověka. Jeho vliv ohniska jest všude, byt i neuznáván, byt i nepozorován; jest v životě společnosti světské, v životě církve, v životě intimních tajů duše.

V životě společnosti světské má právo na uznání zásad svých, na vymýcení t. zv. laicismu ze života společnosti, tj. jemu patří právo, aby jeho zásady vedly společnost i ke blahu časnému, by jeho vlivu nepřekáželo vočkovávané bezbožectví.

Protože v životě církve takových překážek není, jeví se v něm síla ohniska pronikavě, od uchu neslyšitelného šepotu milosti až k zázračnému převratu Šavla na Pavla. A církev pak vědoma tohoto vlivu a jeho síly po zkušenostech staletí, neustává ve své liturgii oficiálně volati do duší jméno Krále velikého, nauku o jeho kralování, cesty připravuje, duše činí přístupnými paprskům Ohniska. Kristem poučena ví, že moc jeho jde zpět z duše do církve a do společnosti.

V adventní době antifonou volá: Ó králi národů, kameni uhelný, přijď a zachraň člověka? První slovo vánoc v liturgii jest o králi pokoje, po němž touží veškerá země. V postní době nejenom, že ukazuje nápis na kříži o králi, nýbrž i v té době plné svaté zamlklosti ozývá se prosba: „Ó králi slavný, svátý Bože, svátý silný... neopouštěj nás!“ Jásot velikonoc zahajuje řeč Krále Krista: „Požádal jsem Otce a dal mi všechny národy v dědictví.“ V postní době hlášený „prapor Krále se rozvíjí v době povelikonoční až do adventu nejedním způsobem, třeba jen voláním, že Kristus jest králem všech stavů: Klaňme se králi apoštolů — mučedníků — panen; a konečně u kroku člověka zpívá církev: „Klaňme se Králi, jemuž náleží život všeho.“

Zpěv o Králi velikém v životě církve je podivuhodným obrazem jeho kralování v duši: advent, jaksi prázdný, ale radostný, toť duše začátečníků pod vlivem Krále Krista. Zadumaná, postní doba s Kristem umírajícím, ale přece Králem, toť duše v druhém stadiu duchovního rozmachu, plna utrpení a přece zase plna slasti z vlivu Krista pevněji vedoucího. Velikonoce a doba svatodušní, nový život s Kristem, v němž jest slavným vítězem nade všemi a nade vším, toť duše v duchovním zasnoubení s Kristem, pod neomezovanou vládou Ducha Kristova na výšinách a zároveň ve hlubinách mystického žití.

Svatý Otec Pius XI. ustanovil svátek Krista Krále. Vedly jej k tomu úvaly podobné této úvaze, přesvědčení, že je to stěžejný bod života, pochopiti význam Krista Krále velikého, pochopiti sílu a svrchovanost Ohniska a stále více, stále s menšími výhradami se podrobovati jeho vlivu. Vliv pozemské moci čím je větší a pronikavější, tím více činí nevolníkem. Avšak vliv Krále velikého čím je pronikavější, tím více působí to, co slibuje sv. Pavel a co jest skutečně na výšinách mystického žití: Svobodu - svobodu božsky dokonalou, protože svobodu dítek Božích.

Bude i tu advent? Smíme si zazpívati v tiché adventní radosti: „Klaníme se Králi, jenž přijde?“ Smíme a budeme zpívati hlasitěji a radostněji, čím více duší přijde ke Kristu, pokloniti se Jemu, Králi velikému, aby vládnul duši celé.

Adorace.

A. Melka.

Loni v Červenci byl prohlášen za blahoslavence kněz, který v ohni sv. nadšení, jímž srdce jeho háralo, umínil si založiti kongregaci, která by měla za účel bez ustání klaněti se Bohu ve Svátosti oltářní přítomnému. „Ježíš je tu — nuž, všickni k němu!“ toto heslo vrhl do světa bl. Petr Julián Eymard, zakladatel kongregace nejsv. Svátosti.

Myšlenka adorační! Jaká velká, hluboká myšlenka! Svět jí nechápe. Snad se mu zdá to klečení před oltářem mařením času.

A přec... jak je logická: je-li kde na světě Bůh skutečně a podstatně, není první povinností tvorů klaněti se?

A zde je Bůh! Je to sice jen Svátost těla a krve Páně, ale živého těla a živé krve, jež nejsou jinak oživeny leč duší jeho a s duší je spojeno Božství druhé osoby: Syna; tedy celek — osoba Boží; ta je zde.

Sv. Hostie jest skutečně tělem Páně, tělem Božím i s duší a s Božstvím Ježíše Krista. A nevelel Otec, když prvorozeného svého uváděl na svět — a až jej opět při druhém příchodu uvádět bude, nebude opět veleti: „klanějte se mu, všickni andělé Boží?“ (K. Žid. 1, 6).

A jestliže andělé, tedy i my, lidé! Jsmeť tvorové Boží, stvořeni především k tomu, abychom poznávající Boha, Jemu se klaněli. Vždyť to leží vlastně v pojmu tvora: je to bytost od Boha stvořená, tedy úplně na Něm závislá a klaněti se Bohu není nic jiného, nežli uznati nad sebou svrchovanost Boží a svou naprostou, neobmezenou závislost na ní. A uznáme-li ji, což je přirozenějšího, leč toto: projevovati jí? Složiti k trůnu Boha svátostného celou svou bytost se vším, co jsme a máme, vlohy a majetek duše, síly i majetek hmotný, svůj život se všemi jeho osudy, svůj čas i věčnost...

Tak to učinil bl. Petr Eymard a tak to činí jeho řeholní družina. Je to výkřik do dnešního světa a jeho pozemského shonu, připomínající člověčenstvu první a nejhlavnější povinnost tvora k Bohu: „Pánu Bohu svému se budeš klaněti a jemu jedině poctu božskou vzdávati.“ (Mat. 4, 10).

Ale je to i memento pro duše zbožné a Bohu oddané. Tak mnoho se dovedeme modliti a prositi; tak důkladně vykládati Pánu ve svých modlitbách o své bídě a svých potřebách. Sotva se před Ním objevíme, již začneme: „obkličují mne úzkosti... zavalují mne tmy — já pak ubohý a nuzný jsem“. Ale klanění? Nemělo býti napřed? Jsme přednější nežli On - Pán a král? Pro sebe máme tolik pozornosti — a pro Něho nemáme slůvka uznání, chvály, velebení? Pro lidi jich najdeme tolik! A kde co vidíme velkého, vznešeného, krásného u člověka — co tu hned obdivu a lichotek a uznání a chvály... A nejspánilejší mezi syny lidskými, Ježíš, dobrota neskonalá, je nevšímán ve všech svých dokonalostech a v lásce své, kterou nás až do konce miluje? — To je zvrácenost: stavěti do popředí tvora — a Boha do pozadí. To je známka samolibě jen do sebe vnořeného srdce a skleslého ducha, který nedovede nic, leč jen před Majestátem mysliti na sebe a lkáti... a žebrotiti... a naříkati... Učme se pozorovati Jeho; učme se viděti a nazírati Naň; ztraťme na chvíli pozornost pro sebe a své malicherné věci a potřeby, dejme se zvláště v první chvíli, kdy se k Bohu blížíme, strhnouti, zvládnouti jeho velikostí, velebností, dobrotou, láskou... Učme se klaněti se! Věnujme chvilku denně první a nejhlavnější své povinnosti! Je to mnoho asi z 1000 minut, jež nám okrouhle po nočním odpočinku na den zbývají, věnovati Bohu svátostnému desetiminutovou zastávku před Ním a klaněti se Mu? Sotva kde jinde, leč před nejsv. Svátostí, naplníme lépe svou povinnost:

Pánu Bohu svému budeš se klaněti.

Záře pravdy.

P. Aug. Scherzer O. P.

1. Církev něžně chápe lidskou povahu a proto již ode dávna pěstovala všechny druhy umění, přijala je do svých služeb a obohatila je svou myšlenkovou náplní.

Církev vidí celého člověka, člověka, který má tělo a duši. Proto oděla svou nauku do smysly poznatelných forem a vyjadřuje je umělecky. „Nil in intellectu nisi quod prius in sensu.“¹ Když se církev rozhodla podávat svou nauku smysly postřehnutelnou formou, musila nutně použít umění.

1) „Rozumem poznáváme jenom to, co jsme dříve poznali smysly“ (Aristoteles).

Pravdivo a krásno se ztotožňují. Proto pravda smyslově vyjádřená musí být smyslově krásná, nejen smyslově vyjádřena, nýbrž krásně vyjádřena. Jenom umění dovede smyslově krásně vyjádřit krásu ideální, krásu nadsmyslovou.

2. Bůh vzal ohled na smyslový prvek v člověku. Proto se viditelně zjevil a přišel k nám, jako Bůh a člověk. Tak jest Kristus bohočlověk vzorem spojení Nadsmyslového a smyslového. Z tohoto vzoru odvozuje své oprávnění spojení umění s náboženstvím. Umění se stává nositelem božské myšlenky podobně, jako bylo člověčenství Kristovo spojeno s jeho božstvím. Když toto uvážíme, můžeme považovat Eucharistii — Krista dlícího s námi pod způsoby chleba a vína — za stálý zdroj umění.

A není nikterak náhodou, že kde jest přechováván tento posvátný klenot, tento sv. Grál, že se hned nad jeho stanem rozeprnou štíhlé oblouky, pod kterými zaznívají čisté melodie a velkolepé úkony oslavují denně tento nevyčerpatelný pramen!

3. Duchovní obsah liturgie jest katolická pravda:

Vnější liturgické formy jsou smyslovým vyjádřením této pravdy; tedy jest uměním.

Liturgie používá všech umění. Liturgii slouží stavitelství, sochařství, malířství, drobná umění, poesie, hudba; umění dramatické. Odstranění liturgie t. zv. reformátory znamená tudíž rozlukou umění a náboženství. Rozluka tato uškodila oběma. Náboženství propadlo zkostnatělému racionalismu a umění prázdnému naturalismu.

Náboženství nemělo tak již celého člověka, člověka z duše a z těla. Umění pak scházelo to, k čemu vlastně bylo povoláno, totiž k vyjádření nadsmyslového a bylo takto zbaveno svých velkých motivů a tak mu nezůstalo než napodobovat přírodu. Avšak pouhé napodobování není uměním, protože umění jest tvůrčí a napodobování jest věci zručnosti a dovednosti.

Náboženství a umění pojí se jako duše a tělo.

Bileam 1)

Prof. dr. V. Zapletal O. P.

1) Čtěte pilně Písmo svaté. Možná z něho vyčistí pro duchovní život. Podáváme ukázkou, jak dlužno čísti Písmo sv. s porozuměním, v jeho přirozeném prostředí.

Po vítězných bojích vstoupili Izraelité na dědičnou půdu Amorhejských. Zabrali jejich města a pásli stáda v celém území moabském, neboť se domnívali, že mají k tomu právo. Jednání Izraelitů se však nelíbilo Moabským a jejich král Balak, který se cítil nesmírně ohrožen přítomností Izraelských, pohlížel na jejich počínání s velkým zármutkem. Jeho vypasená tvář stáhla se v hluboké vrásky zřetelně prozrazující tíži starostí a pocit odpovědnosti; „Izraelitů jest mnoho,“ myslíval si, „a jejich hordy, pohltní celou naši krajinu, jako vůl pohlcuje travu žírné pastviny.“

I když mu přátelé radili, aby vytáhl do pole proti Hebreům, neodvážil se toho, poněvadž se bál, že je slabý, aby vetřelce porazil a vyhnal ze země.

Zamyšlen a ve špatné náladě chodíval, až se jednou za krásného jitra po bezesné noci jeho obličej vyjasnil, protože se v jeho srdci vzňala jiskřerka naděje. Napadlo mu totiž dáti Izraele proklítí některým mocným kouzelníkem.

Osoby, města, rody, ba i národy bývaly tehdy proklínány, aby na ně přišlo neštěstí, jato naopak bylo jim žehnáno, aby dosáhly dobra. Balak jako jeho současníci byl pevně přesvědčen o strašné moci kletby a jejím ničivém účinku na osoby i věci. Věděl také, že, ač může každý vyslovit takové požehnání nebo kletbu, přece však jsou lidé, jejichž slova mají zvláště mocný účinek. Znal dokonce muže, který měl neobyčejnou kouzelnickou moc; byl to proslavený videc Bileam, syn Beorův.

„Hle, z Egypta vytáhl národ, zaplavuje celou mou zemi a staví se proti mně. Nuže, přijď proklítí tento lid, protože je mocnější než já. Snad ho potom budu moci porazit a vyhnati ze země. Víím totiž, že, komu ty požehnáš, jest požehnan; koho však prokleješ, jest proklet!“

Jakmile král moabský pojal tuto myšlenku, pevně si umínil, že ji též provede. Poslal proto k Bileamovi do země ammonské posly s mnohými dary a s tímto vzkazem:

Poslové plni jsouce posvátné úcty vstoupili k Bileamovi, odevzdali mu dary a vyřídili Balakovu žádost. Kouzelník byl již předem nakloněn přijmouti nabídku a vyslovit nad Izraelem kletbu nejhroznějšího rázu; umínil si totiž, že jej prokleje jménem vlastního Boha Jahve. Předstíral však, že může dáti odpověď vyslancům až ráno; chtěl v noci zvěděti, jaká je vůle Boží, a chtěl si vyžádat svolení od Boha zlořečiti Izraelitům, protože zamýšlel prohlásiti před posly, že ho sám Jahve vyzývá, aby proklel Izraele.

Než stalo se jinak. Bileam měl sice v noci vidění, avšak bylo mu v něm. zakázáno vyplniti vůli Balakovu. Ráno tedy, ovšem ne bez sebezapření, oznámil poslům odmítavé rozhodnutí těmito slovy: „Vraťte se do své vlasti, Bůh mi nedovolil jíti s vámi!“ Jakmile poslové přinesli Balakovi tuto odpověď, zesmutněl, ale přece ještě doufal, že rozhodnutí není nezměnitelné. Měl za to, že Bileam chce větší dary. Vypravil proto k vidci nové, ještě vznešenější posly s cennějšími dary a vzkázal mu: „Nezdráhej se přijíti ke mně; bohatě se ti odměním a učiním vše, co budeš chtít. Přijď jen a zlořeč Izraeli!“

Bileam si konečně myslel, že přece bude nějak moci Izraele proklítí, a slíbil poslům, že přijde brzy za nimi.

Kouzelnictví bylo výnosné a zvláště takovému slavnému kouzelníku zjednávalo značné bohatství; proto se vydal na cestu jako vznešený muž. Vzal s sebou dva služebníky a sám jel na oslici, jak bylo zvykem u vznešených.

Na moabských hranicích pozdravili ho vyzvědači Balakovi se všemi počtami a odeslali hned rychlého posla ke králi se zprávou, že videc přišel. Bez otálení král vyšel vstříc váženému muži a odvedl si ho do Kir-Moabu. Všichni lidé, kteří Bileama potkávali, ukláněli se mu pozorně a prohlížejíce si ho snažili se zapamatovati si jeho zevnějšek.

Byl to muž prostřední postavy, ale zdál se menší, než skutečně byl, protože měl na sobě dlouhý šedý plášť z hrubé vlny. Zdál se v něm sice širší, ale též vážnější v chůzi a majestátnější ve vystupování. Hlavu měl velikou, tmavé výrazné oči a bradu porostlou šedivými vousy. Když se usmál, zasvítily mu v ústech dvě řady bílých zubů, jimiž mohl směle rozkousávat datlová jádra.

V Kir-Moabu dal Balak pobíti mnoho skotu a bravu, vystrojil velkolepou hostinu, kterou chtěl uctíti kouzelníka a snáze si získati jeho přízeň.

Podle tehdejšího zvyku přišlo k hostině také mnoho Moabských, neboť chtěli tím vzdáti hostu čest. Vypytávali se služebníků Bileamových na jejich pána, který jen málo mluvil. A když se přece ujal slova, tu mluvil s takovým sebevědomím, že se sotva kdo odvážil to osloviti.

Jeden ze služebníků byl tlustý, ale příjemného zevnějšku, druhý byl hubený a měl malé pichlavé oči; jeho řídké vousy vypadaly jako prožrané od molů.

Hubený služebník nenechal se dvakrát pobízeti, aby vypravoval o Bileamovi, zvláště když viděl před sebou džbán nejlepšího vína, které mu podali, aby si svlažil jazyk.

Protože sloužil tak velikému muži, začal samolibě: „Bileam je velice mocný kouzelník; dovede pouhým slovem usmrtiti člověka. Proto ho také všude přijímají s největší laskavostí, pečují, aby byl spokojen, a bohatě ho odměňují.“

„Pověz nám přece něco o jeho moci,“ prosilo několik Moabitů najednou.

„V jakési válce, které se Bileam zúčastnil,“ vypravoval hubený, „chtěl ho nepřátelský vojín zabít. Kouzelník však jen řekl „Bože, dej, ať se svalí,“ a nepřítel padl hned na zemi a zchromen odkulhal odtamtud.“

„Byl jsem při tom,“ dal se do řeči tlustý, „jak na jeho modlitbu onemocněla jedna dívka.“

„Onemocněla? Snad se uzdravila,“ tázal se jeden z udivených posluchačů.

„Neskákej mi do řeči,“ okřikl ho sluha a pokračoval: „Bileam přišel do stanu jakéhosi mocného pohlavára. Spatřil tam jeho krásnou dceru, obrátil se k pohlaváru a krátce mu rozkázal: „Dej mi ji!“ Otec však pravil: „Nemohu bohužel, neboť jsem ji slíbil jejímu strýci.“ Tu pozvedl Bileam oči k nebi, šeptal kratičkou modlitbu a dívka hned nato onemocněla. Když to viděl otec, změnil svůj úmysl a dal své dítě Bileamovi, neboť se bál, že zemře. Kouzelník pak potvrdil domněnku otcovu slovy; „Kdybys mi ji nebyl dal, byla by zemřela.“ p. d.

Obrácení.

Dr. Fr. X. Novák.

O problém obrácení zajímá se nejen theologie, nýbrž i moderní psychologie a psychiatrie, tyto poslední ovšem jen s tím výslovným úmyslem, aby je odkázaly do Freudova erotismu, různých podvědomí, halucinací a vůbec duševní pathologie.¹⁾ Pokud dnes, pod tlakem nejvyš rozervaných poměrů náboženských i sociálních, v celém téměř vzdělaném světě pozorovati silný a před tím nevidaný proud náboženských konversí, nabývá ten problém též významu eminentně časového a vůbec universálního. My v tomto článku máme v úmyslu jen zběžně několika jeho stránek se dotknouti, hlavně se zřetelem na případné potřeby duší našich neb na potřeby duší nám svěřených.

1) Viz o tom Sante de Sanctis, La conversione religiosa. Bologna, Zanichelli 1924 a velmi instruktivní článek H. Ball, Die religiose Konversion, v „Hochland“, München—Kempten, XXII. str. 315 — 330 a 462—476. Tamtéž naléztí lze další literaturu o tom.

*

Konvertité jsou tak staří, jak stará je církev. Počínají sv. apoštolem Pavlem (abych pominul obrácení za života Páně), trvají dosud a budou trvati až do skonání světa. To nejkrásnější a nejuchvatnější z života svatých dá se nějak sem zařaditi. Ba, ze života velikých náboženských mužů a žen vůbec. Neboť ti všichni měli chvíle, kdy se nějak „obrátili“, buď z bludu nevěry k svaté pravdě víry, nebo z bahna hříchu do čistoty zákona Božího. Z následování světa a jeho rozkoší k následování Krista a jeho kříže. Z nedokonalosti a vlažnosti na plnou výši hrdinné svatosti. Nekonečná jsou ta obrácení, jako nekonečné jsou jejich motivy.

Jen katolická jsou ta obrácení, jako jen jedna katolická je pravda i církev, která ji chová.

Někdy udávají se prudce jak blesk, jak to známo o sv. Pavlovi, nebo v době novější o Židu Alfonsu M. Ratisbonovi. Jindy, a pravidelně, trvá dlouho, i leta, než vnitřní krise dospěje k vyvrcholení obrácení. Tak u sv. Augustina, kard. Newmana a téměř u všech ostatních.

Ale vždy tu spolupůsobí dvojjí činitel, milost Boží a lidské přičinění. Vždycky tu platí slovo sv. Augustina, qui te creavit sine te, non te redimet sine te — bez nás jsme byli stvořeni, ale jen s námi budeme spaseni. Jako vždycky, i při obrácení staví milost Boží na lidské přirozenosti, pomáhá na světlo sklonům, které už dávno, snad už od dětství, v duši třeba skrytě a nepovědomě žily, přivádí k rozkvětu, tu bohatšímu, tu chudšímu, ale vždy osobnímu, co jako pupenec již v člověku žilo a jen plného světla a tepla vyšší milosti čekalo.

*

Má obrácený mnoho společného s napraveným. Jsou oba vzestupem k Bohu a věčnosti. A přece je mezi nimi podstatný rozdíl.

Napravení, polepšení života je reforma. Ta jen odkládá přežilé. Svléká se ze šatů, z nichž vyrostla. Odhazuje pouta ji tisíců. I reforma zná bolesti a oběti, ale jen jaksi podružně a mimochodem. V pravdě přidržuje se dále životní zvolené linie, směru jednou započatého.

Naproti tomu je obrácení duševní revolucí. „Nový život.“ „Smrt člověka starého“ a „povstání člověka nového“. „Návrat marnotratného syna.“ A podobně. Tedy zde běží vždy o cestu životní novou, ne-li přímo opačnou k cestě dřívější. Jen si připomeňte sv. Pavla, sv. Augustina, sv. Františka z Ass., sv. Ignáce z Loyoly.

A poněvadž obrácení je duševní revolucí, jest vždy spojeno i s boji a utrpeními. Utrpení, obětí náleží k podstatě každého opravdového obrácení, ať tu již jde o boje vnitřní nebo o překážky a oběti vnější. Tato stránka konversí je vždy nejúčvatnější, nejpouččnější. „Mou vůli uchvátil nepřítel a v ní položil mi pouta, jimiž mne obvinul. Neboť z převrácené vůle pochází smyslnost, kdo pak slouží smyslnosti, navykne na ni, a kdo neodporuje návykům, tomu stanou se nutností. V těchto jakoby vzájemně spojených člancích — já nazval je proto řetězy - byl jsem zkován v těžkém otroctví. Nová vůle však, s níž počal jsem Tobě pro Tebe samého sloužiti a Tebe požívati, ó můj Bože, nebyla ještě dosti silná, aby přemohla stářím zesílenou starou vůlí. Tak zápasily ve mně dvě vůle, stará a nová, ona tělesná, tato duchovní, rvaly se mezi sebou, drásajíce mou duši ... Viděl jsem v duchu, zmítaje se bouřlivým hořem, že neuzavřel jsem svazek s Tebou, ó můj Bože, a všechny kosti mé křičely, volajíce a vynášejíce tvou chválu do nebe. Leč nejde se tam ani na lodi ani vozem ani pěšky... Když rval jsem si vlasy, bil se do čela, sepjatýma rukama objímal kolena, činil jsem tak proto, že jsem chtěl (a přece zas starými vášněmi byl zdržován)... (A tak) čím více se blížil čas, v němž jsem se měl stát jiným, tím větší hrůza mne uchvacovala. Leč nevrhla mnou zpět, aniž mne odvrátila, nýbrž zůstal jsem viseti. Zbraňovala mi marnivost marnivosti a pošetilost pošetilosti, staré moje přítelkyně, hlodající na tělesném mém oděvu, šepotající mi: Což ty nás chceš opustiti? Od tohoto okamžiku nebudeme u tebe už na věky? Od okamžiku toho už na věky nebude ti dovoleno to i ono? Jaké obrazy nepřiváděly před mou duši v onom „to“ neb „ono“, jaké obrazy, o můj Bože! Odvrátíť to milosrdenství své od služebníka svého. Jakou hanbu nepřipravily mi, jakou potupu! Poslouchal jsem je jen z polovice, když nemluvily tak volně, mručíce toliko za mými zády a potahující mne, abych se ohlédl. Přes to mne zadržovaly a prodléval jsem, abych samého sebe setřásl a přešel, kam jsem byl volán... A se strany oné, kam jsem se obracel, leč kam jíti dosud jsem váhal, objevovala se mi cudná důstojnost zdrženlivosti, veselá, leč nikoli bez uzdy, čestně mě lákající, abych přišel a nepochyboval více...“¹

1) *Vyznání svatého Augustina, dle překladu Stoklasova. Kniha VIII.*

Nejhlubší náboženský duch posledního století, jak bývá nazýván, kard. Newman přirovnává poslední čtyři leta v anglikanismu, než dobojoval svůj boj, smrtelné posteli.²) „Byl jsem na smrtelné posteli (death-bed), pokud se týká mé příslušnosti k anglikánské církvi... Umírání (death-bed) má sotva jakou historii. Umírání je těžké scházení, které má své doby úlevy a zase úpadku. A poněvadž není pochybnosti, jaký vezme konec, málo zajímá čtenáře, zvláště útlocitného. Nicméně je to doba, kde dveře jsou zavřeny a záclony spuštěny, kde nemocný nepočítá, ba ani počítati

nedovede různé stavy své choroby. V takovém stavu tedy jsem se tehdy nalézal. Jen s tou výjimkou, že mi nebylo dovoleno umřít v pokoji. Jen s tou výjimkou, že přátelé, kteří pořád ještě měli právo ke mně přicházeti, a veřejnost, která toho práva neměla, postarali se o jakousi historii těchto posledních čtyř let (před konversí)...“

2) *Apologia pro vita sua. London and Toronto, by Dutton, str. 147 násl. (History of my religions opinions — 1841 — 1845.)*

Již před ním užila téhož obrazu velká sv. Terezie, když líčila bolest té chvíle, ve které navždy opouštěla svět, aby zcela zasvětila se Bohu: „Bylo mi tehda opravdu tak v duši, že myslím, kterak ani smrt pro mne nebude bolestnější; neboť se mi zdálo, jako by všechny mé kosti rvali z jejich kloubů“ (Autobiografie, 4. kap.). A čteme-li, co některým z nejušlechtlejších konvertitů bylo trpěti na statcích časných i na své cti, uvěříme novějšímu jejich historiografu, který je nazývá „nekrvavými mučedníky“ (Rosenthal, *Konvertitenbilder*, Schaffhausen, 1871, předmluva).

*

I přes oprávněnou výtku, kterou mi někdo učiní, že se vymykám zcela nelogicky z rámce této prácičky, nemohu se zdržeti, abych se blíže nezmínil o jednom takovém konvertitovi, kterého jsem osobně znal a v duši si vážil. Jmenoval se Hasert a byl před svou konversí protestantským pastorem v Pruském Slezsku, jakož i velkým nenávisníkem církve katolické. Býval častým hostem u svého duchovního souseda, superintendenta, jehož jména si již nepamatuji. V rozhovorech, které spolu mívali, často zabrousil na pole církve katolické, o níž bez vášnivého rozdílení vůbec nedovedl mluvit. Jeho přítel superintendent pak při těch výlevech obyčejně zmlkl a tiše se choval. Jen jednou k nim podotkl mírně: „Kde je vašeň; tam zřídka bývá pravda,“ což jako šíp zůstalo mu vězeti v duši.“

Brzy nato onen superintendent smrtelně zachoral a umíraje svěřil se svému příteli pastorovi s hroznou kolisí, která zmítala duši jeho. Byl v srdci úplně přesvědčen o pravdě víry katolické a nepochyboval ani v nejmenším, že by měl (za poměrů obyčejných) povinnost veřejně se do církve přihlásiti. Ale měl ženu a četnou nezaopatřenou rodinu. Kdyby byl učinil,

k čemu se cítil zavázán, byla by ta rodina nic netušící po jeho smrti zbavena pense a vydána nejhorší bídě na pospas. „A to přece nemohu učiniti, toho Pán Bůh přece nemůže na mně žádati,“ a tak, v těch hrozných pochybnostech, jichž jen pastor Hasert byl svědkem, umřel.

To byl počátek dlouhých a vážných studií o církvi, jimž se nyní oddal jmenovaný častěji pastor. A konec jejich byl, že sám stal se katolíkem, veřejně, před celým světem, ačkoli měl též ženu a tři malé děti a ačkoli po svém přestoupení i s celou rodinou byl doslovně vydán hladu. To byl skutek neobyčejného hrdinství, a jak si jej vysvětlovali jeho bývalí souvěrci? Šířili o něm, že byl od ďábla posedlým, když stal se katolíkem! Později ujali se to někteří biskupové rakouští, a když mu umřela jeho manželka, tehda již též katolička, prosil biskupa (proslulého vysokou ctností Jana Zwergra ve St. Hradci), že by přece ještě chtěl okusiti, jaká je sladkost býti pravým knězem Páně. A tak byl, již hodně přes šedesát let stár, vysvěcen na kněze a při primici mu asistovali jeho dva synové, rovněž již kněží církve katolické. (Vydal o své konversí knížečku německou právě s ohledem na onu protestantskou výtku, které však již nedovedu zpaměti citovati určitě.)

*

Nazval jsem obrácení duševní revolucí. A tím jsem snad někomu dal právo postavit je naroveň s odpadem. I odpad razí nové cesty — ale ne k pravdě, nýbrž pořád dál a dále od pravdy. I ten může znáti své boje - ale jen na povrchu, jen s poměry vnějšími, hříchu nepřátelskými. („Boje“ našich „čechoslováků“, když prznili katolické chrámy, sekerami se dobývali do katolických far!) Bojů duševních, toho nejvlastnějšího pramene bolesti a oběti, odpad nezná, poněvadž nejde proti vášním srdce, nýbrž s nimi, nebrání se jim, nýbrž dává se jimi unášeti.

Obrácení a odpad se k sobě mají jako duše a tělo, jako Bůh a svět i jako hloubka a povrch, jako světlo a noc, jako ctnost a hřích - není nic společného mezi nimi, jen propast nikdy nepřeklenutelná je navždy dělí.

A když toto píší, maně přirovnávám náboženská obrácení v jiných křesťanských národech a u nás doma. Jako namátkou mi připadají jen z novějších jména jako častěji již zmíněný kard. Newman, kard. Manning, Solovjev, Manzoni, Bourget, Huysmans, Joergensen, Papini, bývalý socialista a nyní kněz Camelli, univ. prof. Aristide Stefani, univ. prof. O. Spann, Chesterton, básník a Renanův vnuk Psichari, malíř Holanďan Verkade aj. aj. a - last not least — oněch tisíce, tisíce statečných vojínů anglických, kteří poznavše na bojištích z blízkosti život katolický, zpět se vrátili do lůna církve katolické...

A u nás? A u nás?

Roku 1910 bylo v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 12.981 lidí bez vyznání. Roku 1921 stoupl jejich počet na 716.515! A k tomu statisícové odpady k nové „církvi“, která je vším jiným jenom ne náboženstvím. A k tomu — zase last not least — tisíce mrzce zohavených katolických soch a pomníků, za tiché asistence naší inteligence, p. d.

Královská cesta.

P. Marian Schaller, O. S. B.

Duše všech lidí je sice svou přirozeností křesťanská, jak to vyslovil také Tertullian, ale ona dovede své křesťanství zapřít. Ba ještě více — ona dovede popřít i svou vlastní existenci. Vůle a svoboda, která jí byla Bohem dána, jsou nedocenitelné poklady, ale rovněž i nebezpečné zbraně, jimiž se může člověk tohoto zaprášeného světa sám smrtelně zranit. Tuto sebevraždu prováděla lidská duše epidemicky zvláště v posledních dvou stoletích.

Tělo a všecka hmota svou tíží a svou bezcitností rdousily duši, která se jim vydala v plen. Tu moc nad ní měly, ne však schopnost úplně ji zničit. Uvědomí-li si duše bídu, do které se materialismem uvrhla, a nesmrtelnost, která zabránila její naprosté zkáze, vyvstane v ní naděje a touha vyprostit se z ukrutného objetí hmoty. Vidí, že je to hanebné otroctví, dá-li se ovládati hmotou. Zlomí tedy svoje pouta, ale kam teď?

Nad hmotu se povznesla, avšak vládce duchové říše nezná. Bloudí bez cíle v těch krajích, které jsou jí neznámé a po nichž toužila. Vidíme to na všech těch, kteří opustili materialismus pro jeho naprostou nedostatečnost v duchovním hladu člověka. Obracejí se k duchovním zážitkům. Čerpají však z křišťálových studánek Pravdy?

Všecko neviditelné, neznámé, ztajené, neproniknutelné je zajímavá, vábí, příjemně vzrušuje. Mystika indická, řecká, moderní, theosofie, spiritismus, to jsou vědy, z nichž dychtivě čerpají zprávy o nadsmyslnu. I zde ztroskotají. Nešli správnou cestou. Znaveni, vyčerpáni, zoufali a často i šílení klesají před prahem říše duchů.

Což je vlastní duše podvedla, když je vyprostila ze spárů hmoty?

Duše jim odpoví, nechají-li ji mluvit, dle její přirozenosti. Náboženství, vrozené vztahy a povinnosti k Bohu musí být uznány, má-li člověk dojít pokoje. Neklidno je srdce naše, dokud nespočine v Bohu. Neklidno je srdce naše, dokud se nepustí v hledání Boha, a neklidno, dokud nepřijde v blažený styk s Ním.

S Bohem se stýkáme v modlitbě. Modlitbou je všecko, co je vyhrazeno pouze pro Boha. Jí může být myšlenka, která se kochá jeho velebností a krásou. Jí může být slovo, které láskyplně Mu šeptá to, co On věděl ještě dříve, nežli se začaly rty pohybovat. Modlitbou může být i skutek, který v jeho přítomnosti a pro Něho je vykonáván. Modlitbou může být naše ulehnutí i naše povstání, naše bdění i náš spánek, náš úsměv i naše slza, naše rozkoš i naše bolest, naprosto všecko lez jediné výjimky, pakli je to ozářeno výhní srdce milujícího Boha. Jak klidné, jak blažené může být naše srdce, pakli jeho plameny dotýkají se všeho, s čím naše bytost trvá před Bohem!

Nebe je vysoko a Nebe je daleko, můžeme tam však s naším ještě hnilobě určeným tělem vniknouti modlitbou. Ona je pronikavější jak elektrická vlna, pomocí jejíž se daleké země domlouvají. Ona je nebeským „radiem“, kterým hovoří pozemšťané s nebešťany.

Však ani modlitba nás vždycky neuspokojí, nespojí nás vždycky s kraji, do kterých se po tomto životě chystáme na věčné časy.

Což jsme se opět zmýlili? Proč dnes mne zanechává chladnou modlitba, která včera vykřesávala z mého srdce déšť jisker? Proč dnes mi je odpornou modlitba, která duši mé včera lahodila? Proč dnes se mi zdají slova modlitby zbytečnými, která měla včera pro mne takovou důležitost?

Chodím zase po bludných cestách? Musím hledati jiné spojení s Bohem? —

Marně by sis lámal hlavu přemýšlením, kdyby sis nevzpomněl, že k Otci v nebesích se dostane pouze ten, koho On k sobě táhne. Ty jako trosečník jsi Mu házel svoje lano, za které tě měl přitáhnouti k nebeským břehům, nepomyslíl jsi však, že tvoje lana jsou krátká, zpuchřelá, že Bůh se jich nebude chápat, jelikož jsou poskvrněna tvou nedokonalostí a hříšností.

Ty jsi ve svých vztazích k Bohu nevyšel ze sebe, víc ses obdivoval své modlitbě, nežli vznešenosti Boha, víc jsi se dojímal nad svými slovy, než nad láskou Boží, víc jsi cenil mluvu svého nezkroceného srdce, nežli šepot Ducha svatého.

Nedovedeš se modliti! Jak ses také mohl opovážiti myslit, že Boha oblažíš láskou, kterou chceš vykřesati z vlastního srdce! Musíš opustit sebe, svoje radosti i bol, svoje starosti i svou spokojenost, chceš-li se naleznouti v Bohu, jenž svou rozkoší, velikostí i krásou vyplní tvoje srdce. Tento stav není „nirvanou“, a přece je rozplynutím v Bohu. Je nutný, aby srdce se nasýtilo pro věčné věky.

Kdo nás naučí tomuto obcování s Bohem?

Nevěsta Kristova, jeho církve, je vychovávána Duchem svatým, aby se líbila svému Snoubenci. Ona ví, jak se má před Ním pohybovati, jak má mluvíti, jak se Mu oddati, jak Mu sloužiti. Nebeský Vychovatel prozradil jí všechny prostředky, jimiž může vítězně dobývati srdce svého božského Snoubence. Její myšlenky, její slova i její skutky, jež zladila podle přání nebes, můžeš postřehnouti v liturgii. U ní je všecko bohoslužbou, všecko modlitbou. Ona zná tajemné kouzlo k vniknutí do srdce Božího. Pojďme tou královskou cestou, kterou kráčí ona, aby konečně naše úsilí spojití se s Bohem bylo úspěšné!

Které jsou myšlenky církevní liturgie? Nač myslí a jak myslí církev, když se modlí?

Obsahem jejích modliteb jsou pravdy, články víry, dogmata — myšlenky. Žádná pohádková fantasmata, žádná prázdná slova, žádné příkrasné cetky bez ceny. Ona ví, že za každé slovo bude jednou odpovídati Bohu. Do svých pokladů ukládá jenom to, co má věčnou cenu. Mešní kniha a brevíř, do nichž ukládá svoje modlitby, jsou prostoupeny Písmem svatým a pracemi svatých učitelů. Co věta, to hluboká myšlenka, takže nezkušenému se může zdáti, že jsou to samé theologické poučky. Ten však, kdo se do nich vmyslel, vycítí, s jakým vnitřním zápallem je vyslovila. Vzorem toho jsou úžasné krásné modlitby nedělních mší.

I když tedy rozumové prvky skládají církevní modlitby, nejsou tyto chudé na teplo a ozvěnu srdce a mysli. Vždyť modlitba je pozdvižení srdce a mysli k Bohu. Cit je ovšem prvek velice měnlivý a proto nebeská noblesa vyžaduje, aby byl veden rozumem. Cit sám o sobě je dravý, slepý a hluchý. Tato neukázněnost nemá však přístupu do nebe. Bůh, jenž žije nekonečně ohromnou rozkoší, je ve své blaženosti klidný; ani jediná vlnka nerozbouří klidnou hladinu jeho radosti. Kristus a Panna Maria, v jejichž duších byly ukryty nevyčíitelné slasti a jejichž srdce byla naplněna mořem hořkosti, honosili se tou nebeskou vznešeností, která se dovede ovládati, aniž se přetvařuje. Jak jsou na př. vzrušenými žalmy, jež se církev modlí, jak náhlým je přechod ze smutku Velikého týdne do radosti velikonoční! S

jakou mocí mluví často srdce církve! Jak ušlechtilé je však ovládat! Ona říká s Nevěstou Velepísně: „Ordinavit in me caritatem - uspořádal ve mně lásku.“

Modlitby církve jsou hluboké pravdou a něžné láskou. Pravda v nich není studená a láska není dravá a neukázněná.

Chceš-li, aby tvoje vztahy k Bohu v modlitbě nejenom zůstaly a ničím nebyly rušeny, ale také se utužovaly, nauč se od liturgie o vznešenosti Boží přemýšlet a jeho dobrotu milovat. Církev svátá tě povede královskou cestou, kde nebudeš trpěti ani horkem dne ani chladem noci, aniž duše tvoje bude kdy hladovět.

V Z O R Y

Sv. Terezie od Ježíška.

J. S. Bořita, O. P.

Každá doba má své bolesti a své stíny a bylo by malicherným a nesprávným mysliti, že by stíny překážejí království Božímu tak, aby Bůh nemohl proniknouti sluncem své moci nakupenými mraky. Mně se tak zdává, že nejvíce tíží moderní duše až do krajností vybičovaná touha po sebezbožnění a to vlastní silou i přes mrtvoly bratří. Socialismus a komunismus, zdánlivě reakce proti tomuto hnutí, jest jen novým vyjádřením, hledající v masách, b kolektivismu povýšiti jednotlivce.

Do tohoto víru a shonu za vlastním já, do této šilící pýchy a vzpírajícího se individualismu zasadil Bůh v tiché zahradě Karmelu své vzácné kvítko, Terezii od Ježíška. Lidé chtějí býti velcí, sebou velcí a odříkají se zřídla velikosti. Až zamrazí, když se zamyslíme nad nedostatkem důvěry a lásky k Bohu. Kolik pak jest též vypočítavosti a jakoby nedůvěry k Bohu i u těch, kteří si říkají, že milují Boha. Opravdu, náš dobrý Bůh jest tak málo milován.

Sv. Terezie od Ježíška celou svou duší se rozletěla k Bohu. Byla přesvědčena o jeho velké dobrotě a lásce. Prohlásila kdysi: „Ano, dlouho již věřím, že Pán jest něžnější než matka...“ K tomuto Bohu lásky rozletěla se nadšeným rozběhem. Chce ho milovati za všechny, kteří ho nemilují, chce za ně zadostučiniti. Pro ně se obětuje ve svém hrdinném odevzdání co smírná oběť „milosrdné Lásce Boží“. Její jedinou radostí jest úsměv a spokojenost jejího svatého Miláčka. Pro sebe si nežádá ničeho. Nechce si ani stěžovati Bohu. Učí duše jí svěřené, aby neplakaly před Pánem, nýbrž, aby ho jen chválily... Sama se odevzdala do rukou Božích jako hračka, jako míček, aby s ní Bůh zacházel, jak mu je libo. V nadšení volá ve své básni: „Vivre d'amour: Lacharité, voila ma seule étoile — hle, láska je jedinou mou hvězdou...“ a „J'ai ma devise écrite sur ma voile: vivre d'amour: a na svých plachtách mám napsané své heslo: žiti láskou.“

A její způsob, jímž prokazuje svou lásku a jemuž učí svět, jest též krásným důkazem otcovské péče Boží Prozřetelnosti pro nás. Nechť si kdo mluví, co chce, naše tělo není již tak silné, jako bývalo v dobách, kdy se nepěstovalo ještě tolik sportu. V dřívějších dobách přísný, kající život nebyl výjimkou několika klášterů. Dnes i nejprísnejší řády slevují skoro všechny. Bylo by dětinským zakrývati si pravdu: dnešní člověk z části nemůže a z části nechce žít tak jak jeho předkové. A tak i duše, snažící se po zbožném životě, byly často odraďovány od snahy po svatosti některými nešťastně pojatými životopisy světců. Jistí hagiografové vyzdvihují rádi hlavně nadlidská sebetřýznění. Chápu, že když někdo líčí jen z tohoto hlediska světce, že zmate nejednu dobrou vůli. Církev má sice řadu světců, o kterých se nic tak hrůzného pro slabé moderní nervy nevypravuje, ale těch jakoby různí pisatelé životopisů a zbožných knih ani neznali. O sv. Tomáši se nevypravuje nic z oněch mimořádných umrtvování a přece jej často vyobrazují s důtkami na zemi. Jako by ti malíři nevěděli, co umrtvování dáno bylo sv. Tomáši ustavičným a úmorným studiem.

A teď posílá Bůh sv. Terezii od Ježíška, která též zkusila jít cestou mimořádných přísností, ale brzo poznala, že to není cesta pro ni. Odstoupila proto s této cesty a rozletěla se k Bohu cestou, drobných úkonů, svědomitostí v malém, nepatrném, nepozorovaném. Postačuje jí sypaní Bohu v ústrety drobné květy svých denních svědomitě vykonaných

prací, malých sebezapření, vyhledáváním těch tisícových t. zv. maličností, které se zpravidla ignorují. Říká: „Nemám jiného prostředku dokázat Ježíši svou lásku než sypati mu květy,“ tj. nedati si ujiti žádnou příležitost k menší oběti, pohledu, slovu, využití i nejmenších úkonů a konati je z lásky. Z lásky chce trpěti a v téže lásce chce též užívatí Božích darů.

A přece jaká velikost v této zdánlivé maličkosti. Jaká velikost potlačiti v sobě onen pud po zevně velkých, velkolepých úkonech a vyhledávati a s láskou konati tisícové drobné službičky bližním, o kterých nikdo nezví, za které nám nikdo nepoděkuje a které se přijímají s jakousi samozřejmostí. Tyto úkony nepřesahují ničí síly; jsou krásné u mládí, které horuje o ideálech a zanedbává třeba nejprostší požadavky své stavovské povinnosti. Vážnost v malém šlechtí zkušené stáří, které u vědomí svých zásluh snadno se zbavuje povinnosti hleděti i na ty „drobnosti“. Každý může sypati tyto květy lásky svému Bohu!

Co se jen naskytne příležitostí za den. Co máme na př. jen příležitostí ukázati svou lásku k bližnímu řádným společenským chováním, prokázáním službiček druhům v povolání. Kolikrát dobré slovo a vlídný úsměv zahojí zraněnou duši. Zadržme tvrdé slovo, které chceme vmést ve tvář osobě, která nás rozčiluje svou povahou, svým chováním. To přece není nad naše síly!

Sv. Terezie hořela touhou, po velkých činech a přece vytrvává v tiché samotě a prohlašuje za svou úlohu býti srdcem, láskou v organismu církve svaté. „Jako děcko dlím u tvého trůnu a miluji Tě, ó Ježíši.“ Chce milovati Ježíše, chce stále ujišťovati o své lásce: za ony, kteří jsou ve válečném šiku, v boji za jeho svátá práva a jeho duše.

A přece, jak velká jest při tom Terezie. Sv. Terezie není světicí „jen pro midinetky“, jak napsal kterýsi francouzský protestant. Sv. Terezie není světicí unylého vzdychání souchotinářského děvčete. Hledte na její sílu v jejím odevzdání se Bohu. Oddává se Bohu zcela a bez výhrady. Chce býti míčkem v jeho ruce. Žádá, aby Bůh s ní neměl velkých ohledů. Obětuje se, ale obětuje se radostně a šlechetně. Obětuje se za spásu hříšných, za posílení knězi a misionářů v jich těžké práci. Pro ně trpí tělesně i duševně, snáší děsná muka vyprahlosti, opuštěnosti, prochází ohněm bojů, pokušením vzhledem k víře.

Sv. Terezie bere si za své heslo sv. Pavla: Vše mohu v tom, který mne posiluje. Přimkla se k němu s dětinnou oddaností. Velké, čisté oddanosti a důvěře v Boha učí sv. Terezie dobu víry chladné a tak málo prožitě. Ví, že jest Bůh Otec, který miluje něžně své děti, a proto se mu vrhá do náruče. Odevzdává se mu zcela a bez výhrady. Chce jen to, co on chce, a vše přijímá z jeho ruky. Ví, že není trpělivějšího a starostlivějšího přítele nad Boha. Vše od něho očekává, všeho se od něho naděje. Ví, že sama ze sebe jest slabá a proto se zachycuje jeho, mocného a dobrotivého. Nic si nechce přepisovati, jen jemu za vše děkuje.

Prožijme i my svou víru. Buďme z hloubi svého srdce přesvědčeni o Boží laskavosti a buďme k němu jako děti! Dejme se vésti. Nevzpírejme se utrpení, které na nás sesílá. Jest to utrpení nejen trestající, nýbrž též očišťující a osvobozující. Bůh nemá zalíbení v našich úzkostech, a posílá-li na nás muka, toť proto, aby jejich krvavý déšť odvedl prach s naší duše, abychom lépe duchovně dýchali. Neboť utrpení nás vrací dovnitř a právě tam mluví k nám Bůh a tam nacházíme velká bohatství.

Věřme svému Bohu a buďme jeho dětmi! Neprchejme před ním, nečiňme své styky s ním styky oficielními, chladnými. Rozhořme se živou láskou k němu. Bůh obejmě nás za naši důvěru! Je těžko jíti životem bez podpírající ruky. Proč bychom se spouštěli podané ruky Boží? Těžko by se nám šlo, kdybychom chtěli jíti sami! Nepodceňujme tiché, svaté chvíle rozmlouvání s Bohem. Vnější činnost, třeba svátá a krásná, není ještě vším, ano, jest málo, pramálo, není-li prozářena láskou, s Bohem mluvící láskou. Tolikrát a tolikrát na to sv. Terezie upozorňovala. Člověk XX. století, století shonu a rozruchu, jako by podceňoval soli duchovního života. Sv. Terezie ukazuje, že by to byl osudný omyl vrhati se do víru boje a nebyti vyzbrojen pevným, zásadovým duchovním životem.

Duše, která se jenom a jenom rozptyluje v ustavičné činnosti a nenalézá ani chvilky, ve které by rozmlouvala se svým Bohem, která se nezamýšlí nad svou duší, neponoří se do hlubin svatých pravd, zvolna, dříve či později zakrní. Nikoho neodvádím od činnosti. Ale, čím více práce, tím více modlitby. Musíme se stále a stále obracet ke svému Bohu,

naslouchati jeho hlasu, čekati na jeho pokyny, musíme stále sytiti Bohem svou duši, neboť čím více kdo pracuje, tím více potřebuje posilnění. Bůh pak jest síla naše...

Sv. Terezie, světice lásky, důvěry, obětování a nadšení, nauč nás k Bohu se utíkati a poctivě pracovati, věrně pracovati a přece vše dobré od Boha očekávati, nauč nás velikosti v denních maličkostech, uč nás hledati pravé velikosti v čistém smýšlení a chování dítek Božích.¹

1) *Příště podám studii o „cestičce duchovního dětství“.*

K R Ů P Ě J E

Modlitba za světlo.

Kardinál Newman.

Můj Bože, vyznávám: můžeš osvětliti mé temno.

Vyznávám: Jen Ty to můžeš.

Toužím, aby mé temno stalo se světlem.

Nevím, chceš-li to Ty; ale vím, že to můžeš, a já po tom toužím, toť dostatečný důvod, abych prosil, oč prositi mi nebráníš.

Slibuji Ti: Tvou milosti, o kterou prosím, chci vděčně přijmouti vše, cokoliv mně dáš poznati jako jistou pravdu.

A tvou milostí budu se varovati každého sebeklamu, jenž by mne sváděl, abych schvaloval, čeho si přirozenost klamně žádá proti rozumu.

Z E S Í T Ě

P. F. Tomášek: Glosy ke světové konferenci protestantských církví pro praktické křesťanství ve Stockholmu.

Od 19. do 30. srpna r. 1925 konala se ve Stockholmu „Světová konference pro praktické křesťanství“. Sešlo se asi 600 zástupců protestantských církví všech odstínů, aby se poradili o nejnaléhavějších otázkách křesťanského náboženství. Dostavilo se též několik zástupců východní církve.

Tento kongres má svůj význam. Ne však takový, jaký mu připisovala žurnalistika. Byl to pokus dáti pod jeden klobouk nejprotilehlejší názory různých církví — byl to pokus o sjednocení. S našeho stanoviska musíme tuto snahu co nejupřímněji vítati. Jest to příznak nespokojenosti s rozleptávajícím subjektivismem, který již tak rozhlodal protestantství, že vážní činitelé vidí, jak vývoj tento spěje ad absurdum, a že nutno protestantství v principu opravit.

Cesta do Stockholmu pro různorodé církve protestantské nebyla snadná. Jestliže protestantské církve cítily svou roztržštěnost a nemohoucnost v době předválečné, pak válka a doba poválečná tento trapný stav ještě zhoršila. Zraky mnohých vážných protestantů s obdivem se obracely k Římu jakožto k jediné duchovní velmoci, která světovou válku vítězně přestála; Tu ještě více zesílila u nich touha, dáti protestantství něco z oné organizace jednotnosti, kterou se honosí právě církev katolická. Začali psáti o t. zv. katolické ofensivě, aby zakryli vlastní neživotnost, aby probudili k aktivitě a našli nějaké východisko z neudržitelného stavu, v kterém se octlo protestantství. Myšlenka světového

kongresu protestantského, která již před válkou častěji byla vyslovována, aby bylo zamezeno dalšímu rozkladu jednotlivých církví, takto rychleji dozrála. Půda byla již částečně připravena předcházejícími kongresy zemskými. Již však pro tyto kongresy bylo příznačné, že bylo na nich úplně vyloučeno jednání o věcech čistě věroučných. Při tak velké roztříštěnosti bylo to vysvětlitelné. Jednání se omezovalo pouze na to, aby jednotlivé církve si rušivě nezasahovaly do své práce, a dále bylo jednáno o spolupráci v některých společných úkolech. Tyto zemské kongresy nesjednotily církve, ani nezamezily dalšímu jejich rozkladu. Právě jejich vlivem vznikly nové církevní organizace, jako: Community Church, Union Church, Federated Church. Vznikly z dobré snahy sloučiti jednotlivé denominace v celek. Tyto denominace však se nechtěly zřici svého svérázu, takže další rozklad pokračoval. Teprve roku 1908 podařilo se dobudovati svaz většího počtu církví: „Federal Council of the Churches of Christ“, který soustředil 30 amerických protestantských církví a větší počet různých volných organizací, které pracují pro tento svaz. Je to ovšem úspěch jen relativní, poněvadž jsou v něm sloučeny jen ty církve, které omezily své Credo na nejmenší míru, jimž pojem církve jest něčím vedlejším a které se spokojily jen s jakýmsi sociálním programem. Roku 1918 po těžkých obtížích utvořily lutheránské církve podobný svaz: „National Lutheran Council“, když byly k tomu zrovna donuceny poválečnými problémy a životními otázkami církevními.

Roku 1920 bylo v Ženevě definitivně stanoveno, že roku 1925 se bude ve Stockholmu konati světový kongres všech církví. Ustavil se přípravný komitét se třemi sekcemi, v nichž byli zástupci státní církve anglikánské a skotské, protestantských církví Velké Británie, Ameriky, Evropy a církve východní. Přípravné práce byly krajně nesnadné. Všem činitelům bylo zřejmo, že jen tehdy bude tento kongres možný, když se z jednání vyloučí to, co jednotlivé církve dělí, totiž otázky víry. Po úmorném vyjednávání bylo konečně formulováno sjezdové a programové heslo slovy: „Life and Work“, neboli „Světová konference pro praktické křesťanství“. S naprostým vyloučením všech věroučných otázek měl se zabývat jen praktickými otázkami křesťanského života. Každé denominaci byl zaručen plný respekt před jejím svérázem a místo jednotícího společného Creda dogmatického bylo postaveno Credo etické, sociální. Tento program jest však nelogický, vnitřně si odporuje. Bez životního principu není možný život. Rovněž tak živo křesťanský není možný bez principu životního a tím jest víra. Bez pevné víry a církevní organizace není možný opravdový křesťanský život a soustavná, úspěšná činnost. Proto si měli pro Štockholm formulovati program nejprve v heslo „Faith and Order“ a potom jako k důsledku by se přišlo k dalšímu: „Life and Work“.

Tedy na tomto světovém sjezdu všech protestantských církví bylo předem vyloučeno jednání o otázkách víry, o nich skutečně jednáno nebylo — kde jest tedy náboženský obsah protestantství? Co dovede dáti protestantství pro náboženský život?! Nemo dat, quod non habet. Štockholm znamená trapné předvedení náboženské zvětralosti a neživotnosti protestantství. Štockholm působil na protestanty ještě věřící vskutku trapně. Dovědčuje to stať v protestantském rodinném listě „For Fattig og Rik“: „Za slavnostních fanfár odbývalo se ve Stockholmu t. zv. církevní shromáždění. Předsedal luther. arcib. Soderblom za přítomnosti 600 representantů všech křesťanských církví (vyjma církev katol.). Krásně se to poslouchá. Též v norských novinách byly hlučné články o významu této konference a docela vážně byla tato konference stavěna na roven církevnímu sněmu nicejskému z roku 325. Je však ohromný rozdíl mezi Nicejí a Stockholmem. Koncil stockholmský víru zamlčel, zatím co koncil niceský ji postavil na svícen. Jest to ve skutečnosti pokus otevřítí dokořán dveře liberalismu ve víře a to oficiálně, poněvadž nebylo stanoveno žádné vyznání víry... Říká se, že norská církev byla zastoupena. My naproti tomu prohlašujeme, že pracující křesťanský lid v Norsku nemá se zmíněnou konferencí nic společného. Doufejmež, že se arcibiskupu Soderblomovi nikdy nepodaří přivésti lid norský k tomu, aby se sklonil před jeho falešnými snahami sjednocovacími. Jednota, která nespočívá na Apoštolském vyznání víry, není jednotou s Kristem.“

A co vykonal Štockholm po stránce etické, sociální? Jest přirozeno, že se omezil pouze na všeobecné humanitní fráze a nevytyčil určitého pracovního programu. Více se ani čekati nemohlo. Když si nevyjasnil otázky víry, principy, pak nemohl ani vyvozovati jasné důsledky pro etiku a život sociální. Tedy „Poselství“ této světové konference, adresované celému křesťanskému světu, patří vlastně ad acta. Nám by bylo velmi vítané, když bychom našli ve Stockholmu aspoň ohlas našeho boje o zachování nerozlučitelnosti manželství, boje proti nemravnosti a zločinnému omezování porodů, boje pro křesťanskou školu a povznesení veřejné mravnosti. Ale o žádné z těchto otázek se neodvážila říci něco určitého „Světová konference pro praktické křesťanství“.

Takový je dnes protestantismus. — Zcela jinak zde stojí církev katolická. Ona má organicky jednotnou a ucelenou dogmatiku a etiku. Ona má ve scholastice, vybudované sv. Tomášem Aquinským, pevně učený filosofický systém. Církev katolická má jistou odpověď na každou velikou otázku přítomnosti. Církev katolická se na svých církevních sněmech nevyhýbá žádné otázce, neboť jest si vědoma toho, že jest vedena Oním, který slíbil apoštolům a jejich nástupcům: „Já s vámi jsem po všechny dni až do skonání světa“ (Mat. 28, 20) a jeho viditelným zástupcem, na něhož jakožto na nástupce sv. Petra se vztahuje ujištění Ježíše Krista: „Já jsem prosil za tebe, aby nepřestala víra tvá, a ty někdy obrátě potvrzuj bratry své“ (Luk. 22, 32).

Kardinál Mercier +. Umřel pastýř, vůdce, svátý pastýř a vůdce. Za jeho rakví šel celý národ, smutně kráčel za ní i Vandervelde, předseda druhé internacionály. Mluvilo se a psalo mnoho o Mercierovi vlastenci, ale málo se poukázalo na to, odkud čerpal Mercier sílu v nejbolestnějších chvílích. Kardinál žil zbožně a přísně. Jeho příbytek překvapoval asketickou prostotou. Stále a stále volal své kněze ke svatosti. Pro ně též napsal po mnohých stránkách vynikající dílo duchovního života: „La vie intérieure“, které vřele doporučujeme všem duchovním. Kardinál byl velkým Belgičanem, protože byl velkým křesťanem, který věděl, že ctnost pietas velí milovati rodiče a vlast, a že proti ní hřeší výlučný šovinism, i k vlastním nespravedlivý a hodnot se zbavující internacionalism! B.

HOVORNA

Chceme, aby čtenáři vytvořili s redakcí upřímné pouto jedné rodiny. Necht' nám sdělují otevřeně svá přání, co se jim líbí neb nelíbí v časopise, co by si přáli, aby se probíralo a pod. Dotazujte se nás ve svých pochybnostech! Milerádi vám vše zodpovíme. Stačí jen připojit značku ke svému dopisu. Na tuto značku bude v nejbližším čísle uveřejněna odpověď. Poradíme vám též o náboženských knihách. Jen podepište své dopisy. Anonymům neodpovíme. Dopisem odpovídáme jen, byla-li přiložena známka.

P. Silv. Braitto, red.

LITERATURA

Dr. Bernh. Poschmann: Grundlagen und Geisteshaltung der katholischen Frömmigkeit, Kösel, München 1925. Str. 150, cena váz. 5 zl. m. — Nábožnost je duší náboženství. Věda obojí uznává za důležitý předmět svého badání, obojímu věnuje intenzivní pozornost. Kniha P. chce podati vědecky objasněný poměr, zevnějšku nábožnosti k duchu a smýšlení, kterými je vytvořena vnější nábožnost, chce ukázati poměr tohoto vnitřního smýšlení k základním pravdám katolického náboženství a tak vzdělanějšího katolíka přivesti k vědomí náboženských životních sil a k správnému jich ocenění a využití. S jasnou přesností vyškoleného znalce ukazuje, jak ze základů poměru k Bohu, víry v Krista a církev vyrůstá duch nábožnosti katolické, mající ráz oné trojice, o které již apoštol Jan, napsal, že pouze ona zůstává. Knihu vydal „Svaz spolků katol. akademiků pro pěstování katol. názoru na svět“, a do těch kruhů by u nás měla proniknouti.

Tyrolia: Innsbruck: 1. Der Katholizismus als Lösung grosser Menschheitsfragen. 116 str. M. 160. 2. Katholizismus und moderne Politik. 105 str. M. 140. 3. Der Katholizismus als Kulturfaktor. 155 str. 170. Akademický spolek: „Logos“ vydává přednášky vynikajících vůdců. Zvláště upozorňuje na příspěvky od P. Magera O. S. B., prof. dra L. Boppa, P. A. Stonnera S. J. a dra Fr. Schreyvogla. A. S.

Gratry. Die Quellen. Kösel-Pustet, 1925. M. — Více praktické vodítko duševního života. Chce vychovati apoštolu království Božího. První díl poučuje o životním cíli jednotlivcově a o prostředcích k jeho dosažení. Učí pracovati v

přítomnosti Boží a srovnáním věd pracovati na spáse současníků. Z prvního si může mnoho vzíti každý bojovník za pravdu.

— il—

Schmidt, S. V. D. Menschheitswege zum Gotterkennen, Kosel-Pustet, 1923. VIII a 228 str. M. 3 — Iracionalisté, jako R. Otto a Fr. Heiler, kteří dosud svůj systém odůvodňovali zneužíváním psychologie náboženství, vrhli se teď také na dějiny vývoje náboženství. Sch., nad jiné povolán, aby vyvrátil jejich hypotézu, podává fakta ze svého velkého díla: „Der Ursprung der Gottesidee“, které právě chystá.

A. S.